

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Toimintakertomus

2021

FIN-FSA
2021
2021
2021
2021

Sisällys

Finanssivalvonnan vuosi lukuina	3
Johtajan katsaus	4
Finanssimarkkinoiden tila	11
Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta	17
Vuoden 2021 teemat	23
Kryptovarat kiinnostavat sijoittajia – riskit kuriin sääntelyllä	24
Uudet sijoittajat, uudet tietolähteet	27
Uusia työkaluja tarvitaan kotitalouden velkaantuneisuuden hillitsemiseksi	30
Kestävyysskysymykset osaksi finanssitoimijoiden riskienhallintaa ja tiedonantovelvoitteita	34
Johto ja henkilöstö	38
Johtokunta	39
Johtoryhmä	41
Finanssivalvonta lyhyesti	43
Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2021	45
Finanssivalvonnan strategia vuosille 2020–2022	47
Liitteet	
Valvottavien ja muiden maksuvelvollisten lukumäärä	48
Toimintakulut ja rahoitus	49
Määrätyt valvontamaksut	50
Toimenpidemaksut	51
Asianhallinta	52

Kun tekstissä ei ole mainittu vuosilukua, viitataan kertomusvuoteen 2021.

Finanssivalvonnan vuosi lukuina

Henkilöstön määrä

244

(2020: 236)

Uusia vakuutusedustajia

364

(2020: 563)

Tietopyyntöjä

104

(2020: 102)

Valvottavia ja maksuvelvollisia

1 209

(2020: 1 074)

Toimilupia ja toimiluvan laajennuksia + rekisteröintejä

10 + 13

(2020: 21+20)

Sanktioita yhteensä

11

(2020: 10)

Johtajan katsaus

Eurooppa on herännyt uuteen todellisuuteen Venäjän hyökättyä Ukraina. Samalla hybrdivaikuttaminen ja kyberiskut ovat aiempaa vakavampi uhka yhteiskunnassa. Maailman talousnäkyymiin vaikuttavatkin monet epävarmuustekijät. Valtioiden ja kotitalouksien ennätyskorkea velkaantuminen herättää huolta ja inflaation kiihtyminen, korkojen nousu sekä jännittynyt geopoliittinen tilanne hermostuttavat markkinoita samalla kun keskipitkän ajan talouden kasvulukuja tarkistetaan alaspäin. Pandemia toivotaan selätettävän, mutta varmuutta asiasta ei ole ja uudet variantit herättävät pelkoa. Samalla pörssiyritykset ja finanssisektori kertovat ennätystuloksistaan ja työttömyysaste on palautunut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Talouden elpymistä ovat tukeneet valtion erilaiset tukitoimet ja keskuspankkien elvyttävä rahapolitiikka. Tasapainoilu elvytyksen ja korkean inflaation torjumisen välillä on näkynyt erityisesti Yhdysvaltojen keskuspankin viimeaikaisissa ulostuloissa. Tässä epävarmassa tilanteessa finanssisektorilla korostuu – jälleen kerran – hyvän ja vankan riskienhallinnan merkitys, oli sitten kyse pankkien luotto- tai markkinariskeistä, työeläkeyhtiöiden sijoitustoiminnan riskienhallinnasta tai kyberiskuihin varautumisesta.

Suomen finanssisektori edelleen hyväkuntoinen, luottoriskien hallinta keskiössä

Pandemiasta huolimatta Suomen finanssisektori on selvinnyt toistaiseksi hyvin. Monien toimijoiden tulokset ovat ennätystasolla ja pankkisektorin vakavaraisuus on parempi kuin EU:ssa keskimäärin. Terveyskriisin alkuvaiheessa suomalaiset pankit myönsivät asiakkailleen maksulykkäyksiä ja pystyivät rahoittamaan yrityksiä ja kotitalouksia pandemian aikana. Osaltaan tämän mahdollistivat valvojen myöntämät joustot sääntelystä ja se tosiasia, että kiristyneestä pankkisääntelystä johtuen pankkien vakavaraisuussuhteet olivat korkeammalla tasolla kuin aikaisempia kriisejä kohdatessa.

Toistaiseksi suomalaisten pankkien järjestämättömät saamiset ovat EU-maiden alhaisimpien joukossa, vaikka pientä värähtelyä ylöspäin onkin nähtävissä kotitalouksien lainoissa. Järjestämättömien lainojen alhaiseen tasoon liittyy kuitenkin samalla huoli siitä, noudattavatko kaikki pankit niin Suomessa kuin muualla Euroopassa tunnollisesti luottoriskin hallintaa koskevaa sääntelyä.

Basel III – sopu tärkeää, uudistus lisää vakautta myös Suomessa

Euroopan pankkisektorin kriisinkestävytyden näkökulmasta olisi tärkeää päästä sopuun Basel III -uudistuksen globaalisti sovitusta säännöistä. Suomessa sääntelypaketti keskusteluttaa edelleen, koska uudistuksen kokonaisriskipainolattia koskettaa erityisesti niitä vakavaraisuuslaskennassa sisäisiä malleja käyttäviä pankkeja (ns. IRBA-pankit), joilla on taseissaan paljon vähäriskisiä asuntoluottoja. Ehdotettu malli kasvattaa suomalaisten pankkien pääomavaatimuksia laskelmiemme mukaan n. 15 prosentilla.

Olisin itse toivonut riskit paremmin huomioonottavaa lopputulemaa, mutta en silti näe ehdotetussa mallissa erityistä ongelmaa Suomen pankkisektorin luotonantokyvyn kannalta. Finanssikriisin jälkeisten sääntelyuudistusten myötä Suomessa pankeille asetetuilla pääomavaatimuksilla ei ole ollut suoraan havaittavissa olevaa vaikutusta pankkien myöntämien luottojen korkoihin. Niillä ei siis ole myöskään ollut luotonkysyntää hillitsevää vaikutusta. Suomalaisten pankkien myöntämien asuntoluottojen marginaalit ovat pitkään olleet EU:n alhaisimpien joukossa. Kannattava, hyvin hoidettu ja pääomitettu pankkisektori pystyy huolehtimaan kotitalouksien ja elinkeinotoiminnan rahoituksesta myös tulevaisuudessa. Rahoitusvakaus on kestävä talouskasvun edellytys.

Makrovakauspuskureiden käyttöön ja kysyntäperusteisten välineiden määritelmiin tarvitaan lisää harmonisointia EU:ssa

Mikrovalvonnan ohella makrovakaustoimenpiteet osaltaan varmistavat rahoitusvakautta. Euroopan komissio konsultoi parhaillaan sidosryhmiään siitä, miten makrovakauseräkehikkoa tulisi kehittää. Asiaan liittyy monia osa-alueita, kuten vapautettavissa olevien puskurien kasvattaminen myös normaalitilanteessa ja puskurien nykyistä joustavampi käyttö nousu- ja laskusuhdanteissa. Tärkeätä olisi myös vahvistaa sekä Euroopan pankkiviranomaisen EBA:n roolia sääntelyn harmonisoinnissa että Euroopan järjestelmäriskikomitean ESRB:n roolia puskurien vahvistamisessa, sillä kansalliset makrovakauseräviranomaiset soveltavat vaatimuksia omista lähtökohdistaan eikä puskurivaatimusten käytön edellytyksiä ole EU-tasolla harmonisoitu riittävästi. Eroja eri maiden käytännöissä onkin paljon.

Toinen puute on ns. kysyntäperusteisten välineiden (esim. tulosidonnainen velkakatto) määritelmien kuin käytönkin harmonisoinnin puute. Mm. ESRB ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ovat suositelleet makrovakaustyökälypakkin vahvistamista näillä kysyntäperusteisilla välineillä. Asiantuntijaorganisaatioiden kannanotot ovatkin tärkeitä siitä syystä, että poliittiset päätöksentekijät ovat sangen haluttomia ottamaan kansallisesti käyttöön kysyntäperusteisia välineitä. Riskin odotettua heikommasta taloudellisesta kehityksestä kantavatkin käytännössä kotitaloudet, koska pankeille ei ole juurikaan tullut luottotappioita asuntoluotoista.

Kolmas osa-alue, missä rakenteellisia muutoksia tarvittaisiin kiireellisesti, on makrovakaustyövälineiden ulottaminen pankkijärjestelmän ulkopuolisiin toimijoihin, kuten rahastoihin.

EU-valvoja suurimmille vakuutusyhtiöille?

Euroopan keskuspankin EKP:n johtamassa euroalueen pankkivalvonnassa pankkien yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen kohteluun on viime vuosien aikana panostettu voimallisesti. EKP:hen on mm. perustettu erillinen toiminto, joka arvioi jälkikäteen valvojan arvioiden (SREP) yhdenmukaisuutta. Tiukalla seulalla läpikäyty SREP-arviot määrittävät puolestaan harkinnanvaraisten pääomavaatimusten ja -ohjeistuksen tason. Myös vakuutussektorilla Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen EIOPA pyrkii valvontakäytäntöjen yhdenmukaistamiseen. EIOPA ei ole kuitenkaan valvoja eikä sillä ole valvojan valtuuksia. Siksi olisikin aiheellista selvittää, tulisiko perustaa EU-tason valvontaviranomainen valvomaan myös suurimpia vakuutusyhtiöitä.

Pankki- ja vakuutussektoreilla parannettavaa ilmatoriskien varautumisessa

Sekä pankki- että vakuutusvalvojat arvioivat kriittisesti, onko valvottavien varautuminen ilmasto- ja kestävyysriskeihin (ns. ESG-riskeihin) riittävällä tasolla. Keinoina ovat itsearviot, valvojan arviot sekä makro- ja mikrotason stressitestit. EKP:n viime syyskuussa julkistaman makrostressitestin mukaan finanssisektori kärsii merkittäviä tappioita, jos se ei huomioi ilmastonmuutosta toiminnassaan. EKP:n mikrostressitesti on parhaillaan työn alla ja sen tulokset julkaistaan heinäkuussa. Ilmastonmuutos tulee ottaa huomioon finanssisektorin toimijoiden riskienhallinnassa, liiketoimintamalleissa, tiedonantovelvoitteissa, vakavaraisuudessa ja pitkän tähtäimen strategiassa. Finanssivalvonnassa ilmastonmuutokseen varautuminen on ollut yksi strategisista painopistealueista. Se on näkynyt niin asiaa koskevan koulutuksen ja valvottavatiedotteiden määrässä kuin kestävä rahoituksen tiedonantovelvoitteiden valvonnassa erityisesti rahastotuotteissa. Tiedonantovelvoitteiden valvonnan merkitystä korostaa se, että sijoittajien kiinnostus ESG-tuotteisiin on lisännyt viherpesun riskiä.

Kyberuhat otettava vakavasti

Operatiivisista riskeistä erityisesti kyberiskujen määrä on lisääntynyt pandemian aikana. Kansainvälisen järjestelypankin BIS:n mukaan finanssisektoriin kohdistui pandemian alkuvaiheessa eniten kyberiskuja heti terveyssektorin jälkeen. Kyberiskuista on tullut merkittävä uhkatekijä yhteiskunnan toiminnoille. Toistaiseksi kyberiskut finanssisektorilla ovat olleet lähinnä palvelunestohyökkäyksiä, eikä niillä ole pystytty korruptoimaan finanssisektorin toimijoiden järjestelmiä. Kyberiskujen takana voi yhä useammin olla järjestäytynyt rikollisuus tai valtiollinen taho. Uhkiin tulee suhtautua entistä vakavammin ja varautumisen tulee olla sen mukaista. EU:ssa valmistellaankin uutta lainsäädäntöä (ns. DORA-direktiivi), jonka tavoitteena on vahvistaa toimijoiden ja järjestelmän operatiivista kestävyttä. Euroopan valvontaviranomaiset ovat lisäksi yhdessä ESRB:n kanssa perustaneet koordinaatioverkoston, jonka tavoitteena on rajat ylittävien kyberiskuista johtuvien systeemiriskien torjuminen. Näiden toimenpiteiden ja yksittäisten valvottavien varotoimenpiteiden merkitystä ei voi ylikorostaa. Suomessa tulee myös viipymättä ratkaista kysymys finanssialan varautumisesta poikkeusoloihin ja vakaviin häiriöihin. Vakavat hybridi- ja kyberhyökkäykset voivat muutoin jopa halvaannuttaa finanssisektorin toimintakykyä, aina maksupalveluja myöten, ja näin vaarantaa myös yhteiskunnan toimintakykyä.

EU-valvoja rahanpesun estämiseen, sääntelyn ja valvonnan riskiperusteisuutta tulisi samalla vahvistaa

Myös työ rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi (AML/CFT) tähtää finanssisektorin rikollisen väärinkäytön vähentämiseen. AML-vaateet ovat kiristyneet viime vuosien aikana merkittävästi. Finanssivalvonta on tällä sektorilla terästännyt toimintaansa sekä sääntelyssä että valvonnassa. Kansallinen valvonta ei kuitenkaan ole riittävää, ja kokemuksen perusteella voi todeta, että valvojien toiminnassa on laatueroja. Ehdotus EU-laajuisen rahanpesunestämistä valvontaviranomaisen (AMLA) perustamisesta onkin edelleen kannatettava. Sen tulisi perustaa toimintansa EKP:n pankkivalvonnasta saaduille hyvälle kokemuksille. AMLA valvoisi suurimpia finanssisektorin toimijoita, harmonisoisi sääntelyä ja koordinoisi kansallisten valvojien toimintaa.

Tulevaisuudessa sääntelyn, valvottavien toimenpiteiden ja valvonnan tulisi kehittyä nykyistä riskiperusteisemmiksi, jotta rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseen käytetyt eurot saisivat paremman vastineen, ts. että tehdyillä investoinneilla pystyttäisiin paremmin torjumaan rikollisen rahan liikkeitä. Uudesta sääntelystä olisi hyvä tehdä myös vaikutusarviot, joissa arvioitaisiin sääntelyn hyötyjä – erityisesti merkittävien rahanpesutapausten paljastumista suhteessa pieniriskisille asiakkaille aiheutuviin haittoihin.

Eläkeyhtiöiden rooli sosiaaliturvan toimeenpanijoina rajaa niiden toimintavapautta

Eläkeyhtiöiden rooli yhteiskunnassa on yksi suomalaisen yhteiskunnallisen keskustelun kestoaiheista. Eläkeyhtiöt ovat tärkeitä sosiaaliturvan toimeenpanijoita. Niiden toiminta – sijoitustoimintaa lukuun ottamatta – on luonteeltaan ei-taloudellista toimintaa. On hyvä muistaa, että EU:n suomalaisille eläkeyhtiöille myöntämä erivapaus henkivakuutusdirektiivin noudattamisesta edellyttää pitäytymistä tuossa roolissa. Työeläkevakuutustoimijoiden tulisikin muistaa myös jatkossa toimialan luonne ja sen sääntelyyn perustuvat rakenteet ja velvoitteet.

Myös eläkeyhtiöiden halukkuudessa lisätä sijoitusten riskillisyyttä on omat haasteensa. Eläkeyhtiöiden yhteisvastuu edellyttää tiukkaa riskienhallintaa ja työeläkejärjestelmän toimeenpanon kannalta sopivaa sijoituspolitiikkaa. Yhteisvastuun ei pidä missään olosuhteissa johtaa moraalikatoon. Tuottotavoitteen saavuttaminen ei myöskään saisi johtaa liialliseen riskinottoon. Vakavaraisuussääntelyn tarkastelu eri näkökulmista läpinäkyvän asiantuntijakeskustelun pohjalta olisikin paikallaan.

Taloulosaamisen tarve korostunut

Osakesijoittaminen on kasvattanut suosiotaan erityisesti nuorten sijoittajien keskuudessa. Tämä on positiivinen asia. Samalla kuitenkin sijoittamisen riskit ovat korostuneet. Kertomusvuonna oli suuri määrä listautumisia, ml. ensimmäiset SPACit (Special Purpose Acquisition Company). Samalla spekulatiiviset sijoitukset niin meemiosakkeisiin kuin kryptovaluuttoihinkin lisääntyivät. Viranomaiset varoittelivat eksoottisten instrumenttien ja ei-läpinäkyvän hinnoittelun riskeistä samalla kun odottelivat lisäsääntelyä kryptovaroista. Kasvanut epävarmuus markkinoilla, inflaationäkymät, huolet korkojen noususta ja pandemian jatkuminen sekä erityisesti sota Euroopassa ovat ainakin väliaikaisesti sulattaneet sijoitusten arvoja. Uudet sijoittajat ovat saaneet oppitunnin sijoittamisen riskeistä.

Samalla kun vähittäissijoittajien määrä on kasvanut, on kasvanut myös tarve luotettavalle ja helposti ymmärrettävälle sijoittajainformaatiolle. Informaation tulisi saavuttaa uudet sijoittajat eri kanavien kautta. Suomen Pankin tekemä ehdotus kansallisen taloulosaamisen strategiaksi tähtää siihen, että suomalaiset ovat maailman parhaita taloulosaajia vuonna 2030. Kannatan tavoitetta lämpimästi. Sen saavuttamisessa myös koululaitoksella on korostunut rooli taloulosaamisen perusteiden opettamisessa.

Finanssivalvonnan haasteet

Teetimme keväällä ulkopuolisella konsulttiyrityksellä arvion toiminnastamme verrattuna verrokkivalvojiin. Arviossa kerrottiin vahvuuksistamme mutta myös kehittämisalueista. Jälkimmäiset liittyivät konsultin näkemyksen mukaan useimmiten resurssien vähyyteen. Erityisesti viimeisen 3–5 vuoden aikana verrokkivalvojat ovat kasvattaneet kapasiteettiaan vastatakseen tiukemman ja monimutkaisemman sääntelyn ja muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Ilmeni, että Finanssivalvonnan kustannukset ovat noin 30 prosenttia alhaisemmat kuin verrokkivalvojilla huolimatta siitä, että myös Finanssivalvonnan resursseja on viimeisen viiden vuoden aikana kasvatettu noin kolmanneksella. Tulevaa strategiaa valmistellessaan Finanssivalvonnan tuleekin mieltä riskinottohalukkuuttaan: puutteet resursoinnissa näkyvät helposti myös valvontatyön tuloksissa.

Turvataksemme henkilökunnan terveyden pandemian aikana olemme Finanssivalvonnessa tehneet etätöitä lähes kahden vuoden ajan. Samalla kun etätö on omiaan parantamaan työn tehokkuutta, se pitkään jatkuessaan saattaa vähentää yhteisöllisyyttä ja työyhteisön me-henkeä. Näissä oloissa onkin ilahduttavaa, että sekä kaikille fivalaisille osoitetun henkilöstötutkimuksen tulos oli kehittynyt myönteiseen suuntaan ja oli tyydyttävällä tasolla (A+) että teettämämme sidosryhmätutkimuksen tulos oli kehittynyt myönteiseen suuntaan ja oli hyvällä tasolla. Syytä ei ole kuitenkaan itsetyytyväisyyteen, vaan hyvästä ilmapiiristä tulee huolehtia myös tulevaisuudessa ja toimintaa ja sen tehokkuutta tulee kehittää edelleen. Tehostamiseen liittyvät selkeät, standardoidut prosessit, tavoitteiden tiukka seuranta, modernit työkalut, datan helppo saatavuus sekä robotiikan ja tekoälyn hyväksikäyttö. Toimintamme tehostamisen kannalta onkin tärkeää saattaa aloittamamme digitalisaatiohankkeet menestyksellisesti päätökseen.

Valvojalle riippumattomuus on uskottavuuden edellytys

Euroopan valvontaviranomaiset tekivät viime vuonna selvityksen kansallisten valvojien riippumattomuudesta. Riippumattomuus käsittää etenkin taloudellisen ja operatiivisen riippumattomuuden sekä intressikonfliktien välttämisen. Itse koen, että valvonnan uskottavuuden peruspilareita ovat riippumattomuus ja korkea ammattitaito, johon yhdistyy resurssien riittävyys. Riippumattomuus tarkoittaa riippumattomuutta valvottavista, poliittisista päätöksentekijöistä, eri sidosryhmistä, lobbareista, mediasta. Ilman riippumattomuutta ei ole uskottavuutta. Tämän viestin haluan jättää myös seuraajalleni.

Lopuksi

Kertomusvuonna sain toimia seitsemän kuukauden ajan oman työni ohella Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ESMAn väliaikaisena puheenjohtajana. Kokemus valaisi eurooppalaisen päätöksenteon moniulotteisuutta ja viranomaisen vaativaa roolia eurooppalaisen sääntelyn laatijana ja valvontakäytäntöjen yhdenmukaistajana. Ilman ESMAn henkilökunnan pyyteetöntä tukea en olisi pystynyt suoriutumaan tehtävästä. Heille kiitos.

Tämä on viimeinen johtajan katsaukseni. Olen ollut valvojan palveluksessa pitkälti yli 20 vuotta. Se on ollut rikasta aikaa, ja harvassa ovat päivät, jotka olisin antanut pois. Toimintaympäristö on muuttunut valtavasti näiden vuosien aikana, samoin osaamisvaateet. Finanssikriisin opetukset näkyvät niin sääntelyssä kuin valvonnan uusissa rakenteissa ja valvonnan syvyydessä. EKP euroalueella ja Finanssivalvonta Suomessa ovat molemmat lunastaneet paikkansa. En lähde spekuloidaan, miten finanssisektorin liiketoiminta ja rakenteet muuttuvat tulevaisuudessa, miten paljon digitalisaatio, uudet toimijat ja datan kasvanut hyödyntäminen vaikuttavat palveluntarjontaan ja kilpailuun eri toimijoiden välillä. Valvojan tulee joka tapauksessa olla varautunut kaikkiin muutoksiin.

Olen saanut tehdä yhteiskunnallisesti tärkeää työtä finanssisektoria kohtaan tunnetun luottamuksen, vakuutettujen etujen turvaamisen ja finanssisektorin vakauden puolesta. Olen saanut palvella ammattilaisten kesellä työyhteisössä, jossa on korkea eettinen moraalit ja mukava, rento työilmapiiri. Siitä teitä kaikkia fivalaisia kiitän.

Helsingissä 8.3.2022

Anneli Tuominen

Finanssimarkkinoiden tila

Kertomusvuonna maailmanlaajuinen koropandemia jatkui jo toista vuotta. OECD-maiden¹ taloudet elpyivät hyvin nopeasti edellisen vuoden taantumasta. Kulutus, investoinnit ja kauppa kasvoivat. Tätä kasvua tuki talouspolitiikka. Keskuspankkien rahapolitiikka pysyi keveänä arvopaperiostojen ja alhaisten ohjaukskorkeiden vuoksi ja samaan aikaan valtioiden velanoton kasvu jatkui – nämä tekijät tukivat osaltaan myös finanssimarkkinoiden toimintaa. Koronapandemian jatkuessa kuitenkin talouden kehitykseen liittyi ja liittyy edelleen suurta epävarmuutta. Pandemian kaikki vaikutukset talouden eri toimialoihin tai kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen eivät ole vielä nähtävissä.

Kertomusvuoden merkittävin muutos kansainvälisessä taloudessa oli inflaation kiihtyminen. Se johtui talouksien elpymisen myötä lisääntyneestä kysynnästä, kansainvälisen talouden tarjontakapeikoista pandemian seurauksena ja energian hinnan nopeasta noususta. Euroalueella kuluttajahintojen nousu yltyi nopeimmaksi sitten euroalueen muodostumisen ja Yhdysvalloissa nopeimmaksi lähes 40 vuoteen. Myös markkinahinnoista laskettavat inflaatio-odotukset kohosivat.

Inflaation kiihtyminen ei vaikuttanut toimintavuoden aikana merkittävästi finanssimarkkinoiden laajempaan hinnoitteluun. Pitkien korkojen muutokset olivat kertomusvuonna varsin pieniä ja esimerkiksi euroalueella valtionlainojen tuotot kymmenen vuoden maturiteetissa olivat jatkuvasti hyvin alhaisia tai negatiivisia. Samoin inflaation vaikutuksesta puhdistetut reaalikorot pysyivät negatiivisina ja monet erilaiset finanssimarkkinoiden tilaa kuvaavat laajat stressi- tai volatilitteetti-indeksit kuvasivat markkinoiden rauhallisuutta.

Osakemarkkinoilla osakeindeksit nousivat kaikkialla, mikä johtui muun muassa

¹ OECD = Organisation for Economic Co-operation and Development.

yri­tysten keskimäärin hyvinä pysyneistä tuloksista ja elvyttävästä talouspolitiikasta. Osakkeiden arvostustasot pysyivät yleisesti korkealla tasolla, vaikka vuoden loppupuolella osakkeiden hinnat vaihtelivatkin alkuvuotta enemmän. Osake- ja finanssimarkkinoilla myös uudehkot ilmiöt vaikuttivat hinnoitteluun. Sosiaalisessa mediassa aktiivisten piensijoittajien harjoittama korkeariskinen osakekauppa vaikutti voimakkaasti yksittäisten osakkeiden arvonkehitykseen. Monien kryptovaluuttojen kaupankäyntivolyymit kasvoivat. Samoin ilmastonmuutoksen torjunta ja kestävä­n rahoituksen kysyntä vaikuttivat kertomusvuonna yhä enemmän finanssisektorin ja markkinan toimintaan.

Suomessa talouden ja finanssimarkkinoiden kehitys oli samantyyppistä kuin kansainvälisesti. Talouden nopein elpymisvaihe osui kertomusvuoteen. Eri toimialojen yritysten tilanne ja kannattavuus vaihtelivat paljon koronapandemian keskellä, mutta talouden monet indikaattorit kehittyivät myönteisesti. Asuntoluottoja nostettiin paljon, asuntokauppoja tehtiin vilkkaasti ja asuntojen hinnat nousivat erityisesti alkuvuonna. Loppuvuoden aikana hintojen nousu oli rauhallisempaa. Kotitalouksien velkaantuneisuus kasvoi edelleen, kun velat kasvoivat tuloja nopeammin.

Vuoden 2022 alussa toimintaympäristön riskit ovat kohonneet nopeasti. Ennakoitua korkeampana jatkunut inflaatio on nopeuttanut odotuksia rahapolitiikan kiristämisestä, mikä on johtanut korkojen nousuun ja osakemarkkinaindeksien tammikuussa tapahtuneeseen selkeään laskuun. Lisäksi erityisesti geopolitiittisen tilanteen kiristyminen tuottaa merkittäviä ja osin vaikeasti arvioitavia riskejä finanssisektorin toimijoille ja laajemmin koko toimintaympäristölle.

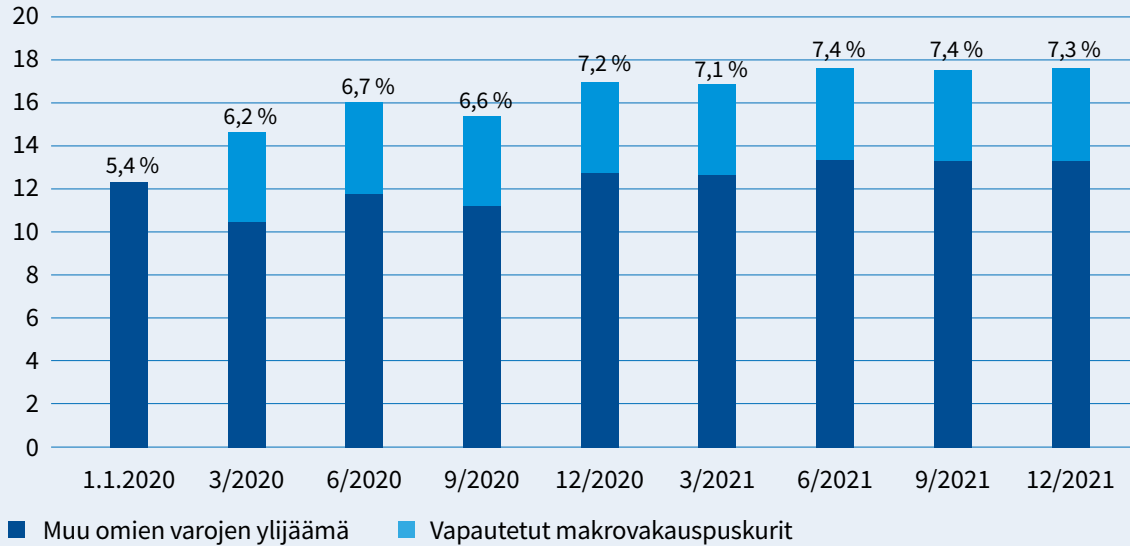
Pankkisektorin vakavaraisuusasema pysyi vahvana epävarmassa toimintaympäristössä – tuottojen kasvu oli vakaata

Pankkisektorin vakavaraisuussuhteet muuttuivat maltillisesti taloustilanteen epävarmuudesta huolimatta. Vahvana jatkunut tuloskehitys kasvatti voittovaroja ja tuki osaltaan vakavaraisuussuhteita. Suomen pankkisektorin vakavaraisuussuhteet olivat edelleen eurooppalaista keskitasoa vahvempia. Kertomusvuonna pankkien omien varojen ylijäämä pysyi vakaana ja pääomat ylittivät reilusti kokonaisvakavaraisuusvaatimukset.

Pankkisektorin liikevoitto kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Tuloskasvun taustalla olivat tuottojen positiivinen kehitys sekä vertailuvuotta alhaisemmat arvonalentumiset. Korkokate oli edelleen suomalaispankkien merkittävin tuottoerä, vaikkakin palkkiotuottojen osuus on noussut viimeisten vuosien aikana. Korkokatteen nousua tuki luottokannan kasvun lisäksi edullisen keskuspankkirahoituksen kasvu ja sen myötä pienentyneet korkokulut. Järjestämättömien luottojen osuudet pysyivät maltillisina ja olivat edelleen Euroopan matalimpia.

Suomalaispankkien omien varojen ylijäämä vakavaraisuusvaatimuksiin verrattuna

Mrd. €

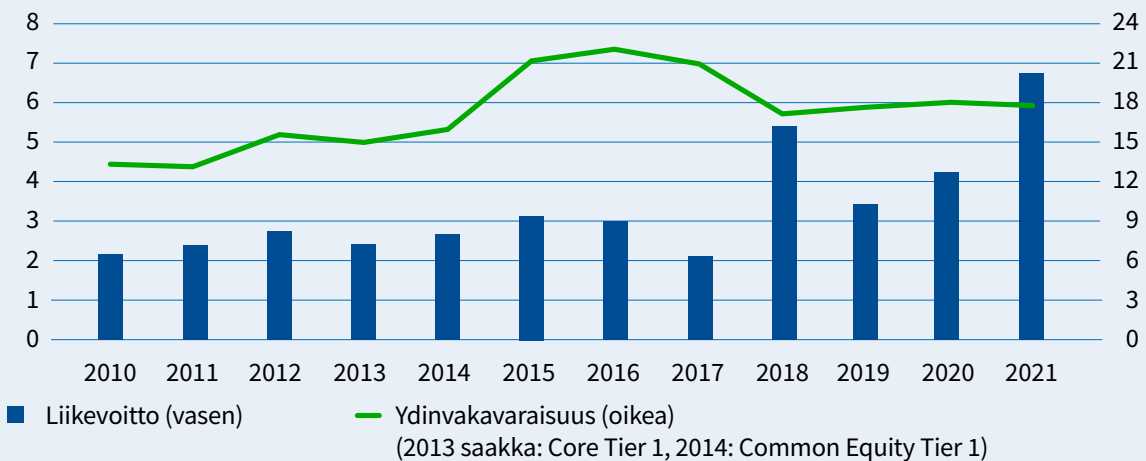

- Pylväiden yläpuolella puskurin suuruus riskipainotettuihin eriin suhteutettuna.

Lähde: Finanssivalvonta

Kotimaisen pankkisektorin liikevoitto ja ydinvakavaraisuus

Mrd. €

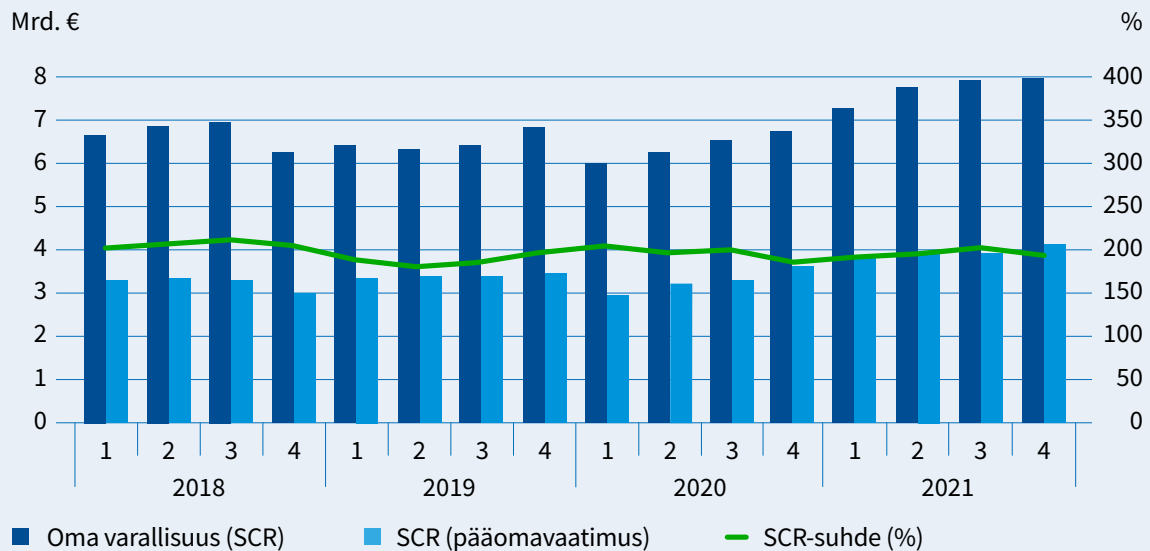
Lähde: Finanssivalvonta

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus parani ja maksutulo kasvoi selvästi

Henkivakuutussektorin vakavaraisuussuhde vahvistui kertomusvuonna, vaikka laski vuoden viimeisellä neljänneksellä. Alkuvuonna nousut korkotaso vähensi vastuovelkaa suhteessa sijoitusvaroihin. Solvenssi II -oman varallisuuden määrä kasvoi ennätystasolle. Tappiolliset korkosijoitukset painoivat sijoitustuottoja, mutta osakkeet tuottivat erittäin hyvin.

Henkivakuutusyhtiöiden maksutulo kehittyi erinomaisesti erityisesti sijoitussidonnaisten vakuutusten vetämänä. Kysyntä elpyi heikon vertailuvuoden jälkeen koko henkivakuutusmarkkinoilla. Vakuutusmaksutulot olivat myös maksettuja korvauksia suuremmat. Yhtiöiden kannattavuus oli hyvällä tasolla.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

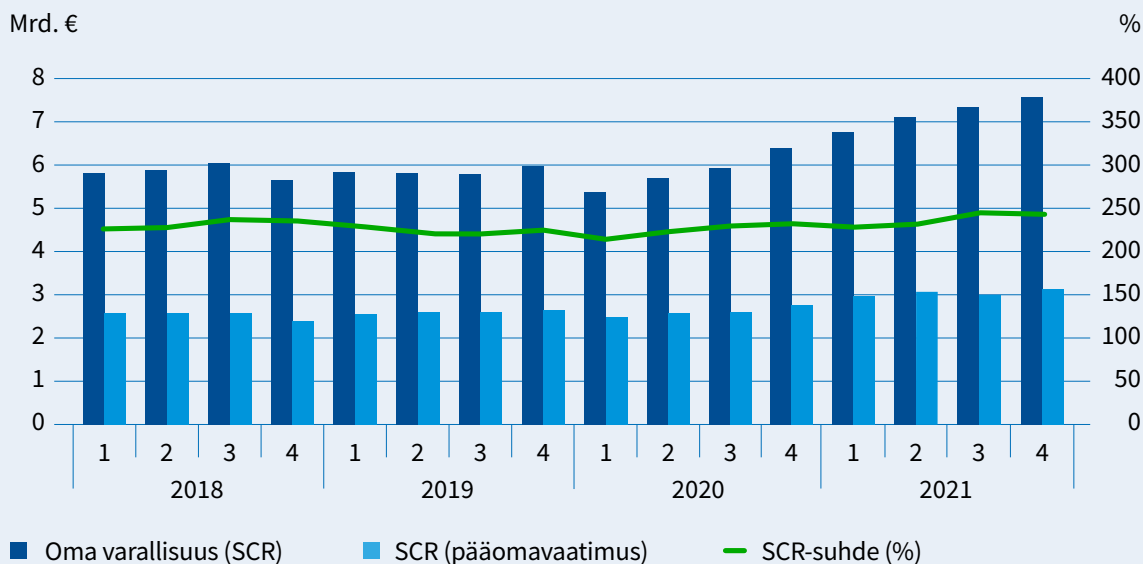
Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta vahvisti oman varallisuuden kasvu

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuussuhde saavutti korkeimman tasonsa Solvenssi II -sääntelyn voimassaoloaikana eli vuoden 2016 jälkeen. Sijoitustuotot ja vakuutusliiketoiminnan tuotot kasvattivat omaa varallisuutta kertomusvuoden jokaisella vuosineljänneksellä, ja vakavaraisuus vahvistui.

Sijoitustuotot kertyivät pääosin osakesijoituksista. Lähes kolmannes vahinkovakuutusyhtiöiden sijoituksista oli osakesijoituksia. Korkosijoitusten tuotot olivat negatiiviset, koska korkotaso pysyi matalana ja se kääntyi kertomusvuoden alussa nousuun. Toisaalta pitkien korkojen nousu laski vakuutusvastuiden markkina-arvoa, mikä osaltaan kasvatti omaa varallisuutta.

Vakuutusliiketoiminnan tulos oli erittäin hyvä. Korvauskulut ilman laskuperustemuutosten vaikutusta olivat vuoden 2020 madaltuneella tasolla. Pandemia vähensi liikkumista ja lisäsi etätyötä, joten erityisesti työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen vahinkoja sattui keskimääräistä vähemmän. Kannattavuuden tunnusluku, yhdistetty kulusuhde ilman laskuperustemuutosten vaikutusta vahvistui vuoden 2020 loppuun verrattuna. Vastuuvelan turvaavuutta kasvatettiin euromääräisesti enemmän kuin vuonna 2020.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

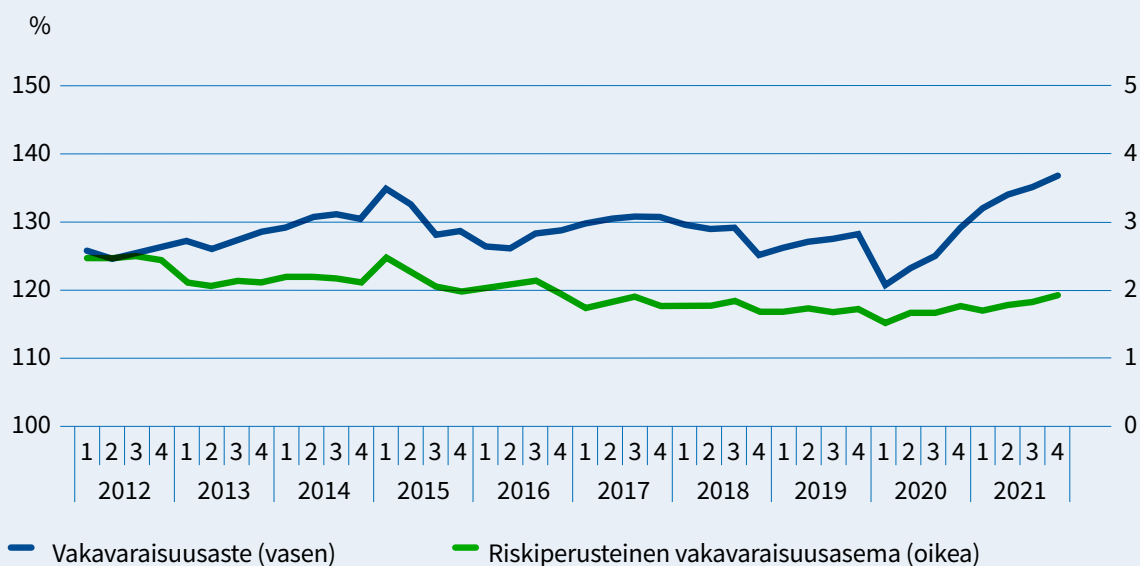
Lähde: Finanssivalvonta

Työeläkesektorin vakavaraisuutta vahvisti finanssimarkkinoiden kehitys

Työeläkesektorin vakavaraisuusaste jatkoi nousuaan kertomusvuoden aikana. Sijoitusvarallisuus kasvoi pääasiassa osaketuottojen ansiosta ja muut sijoitusluokat tukivat kasvua. Myös riskiperusteinen vakavaraisuusaste nousi siitä huolimatta, että osakesijoitusten osuus sijoitusjakaumassa kasvoi lisäten sijoitusvarallisuuden riskillisyyttä; vakavaraisuusrajan eli pääomavaatimuksen suhde sijoitusomaisuuteen nousi korkeimmalle tasolle sitten vuonna 2017 voimaan tulleen vakavaraisuuslainsäädännön.

Palkkasumma lähti taas kertomusvuonna nousuun koronatilanteen aiheuttaman notkahduksen jälkeen.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys 2012–2021

Lähde: Finanssivalvonta

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen lainmuutoksen myötä vuosien 2017–2021 vakavaraisuusaste ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa.

Vakavaraisuusaste lasketaan jakamalla eläkevarat vastuuvälillä.

Vakavaraisuusaste on vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuusrajan suhde.

1. Luottolaitosten voitonjakosuositus
2. Asuntoluottojen lainakatto
3. Työeläkeyhtiö Elon valvonta
4. Nordean palveluhäiriöt
5. Privanet Securities Oy:n valvonta

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

Finanssisektorin varauduttava epäsuotuisiin kehityskuluihin hyvästä tilanteestaan huolimatta

Finanssisektorin tilanne kahden koronapandemiavuoden jälkeen on edelleen hyvä, mutta talouden kehitykseen liittyy myös monia epävarmuuksia. Näitä kuvataan tarkemmin luvussa Finanssisektorin tila ja riskit.

Finanssisektorin toimijoiden onkin varauduttava ennusteita epäsuotuisampiin kehityskuluihin, kuten finanssimarkkinoiden hinnoittelun muutoksiin tai pankkien luottotappioiden kasvuun. Vaikka sektorin tila on säilynyt hyvänä myös koronapandemian toisen vuoden aikana, pandemian ja talouden kehitykseen liittyvät riskit ovat kuitenkin edelleen koholla.

Finanssivalvonta on jatkanut valvottavien riskitilanteen tehostettua seurantaan ja analyysia koronapandemian ja sen talousvaikutusten kehityksestä. Osa vahinko- ja henkivakuutusyhtiöistä raportoi tilanteestaan edelleen tiheästi. Pankkivalvonta seurasi luottoriskitilanteen kehitystä tehostetusti syyskuuhun asti. Finanssivalvonta jatkoi myös koronapandemian vaikutusten arviointia listayhtiöiden tilinpäätösraportointiin.

Toimintaympäristön muuttunut tilannekuva näkyi myös kertomusvuoden makrovakauspäätöksissä. Finanssivalvonnan johtokunta päätti kesäkuun lopulla säilyttää luottolaitosten rakenteelliset pääomavaatimukset kevennettyinä eli tasolla, jolle ne keväällä 2020 koronapandemian vuoksi asetettiin. Samalla johtokunta päätti kiristää muiden kuin ensiasunnon hankintaa varten otettujen luottojen lainakattoon viidellä prosenttiyksiköllä koronapandemiaa edeltäneelle tasolle eli 85 prosenttiin. Makrovakaustoimenpiteiden uusia linjauksia valmisteltiin koronapandemian

jälkeiseen aikaan niin, että uudet linjaukset ja niiden mukaiset päätökset on mahdollista tehdä vuoden 2022 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana pandemia- ja taloustilanteen kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla.

EKP² ja EBA julkaisivat pankkien stressitestien tulokset heinäkuussa. Finanssivalvonta julkaisi samaan aikaan kansallisten testien tulokset. Stressitestien perusteella suomalaisten luottolaitosten vakavaraisuus kestäisi toimintaympäristön merkittävän heikkenemisen. Suurimmat suomalaisluottolaitokset osallistuivat EBA:n ja EKP:n stressitesteihin ja muut suomalaiset luottolaitokset kansallisiin stressitesteihin.

EIOPAn stressitestin tulokset julkaistiin joulukuussa. Testi vahvisti, että EU:n³ vakuutussektorin haavoittuvuudet liittyvät ennen kaikkea markkinariskeihin, erityisesti korkoriskiin. Sektorin keskimääräinen vakavaraisuus aleni ja osa osallistujista jäi jopa alle vakavaraisuuspääomavaatimuksen. Kaikissa tapauksissa varat kuitenkin ylittivät edelleen vastuuvelan määrän. Suomesta testiin osallistuivat OP Ryhmä ja Sampo Ryhmä.

Tutkintapyyntöjä poliisille

8

(2020: 6)

Seuraamusmaksuja

2

(2020: 2)

Julkisia varoituksia

1

(2020: 1)

Rikemaksuja

0

(2020: 1)

² EKP = Euroopan keskuspankki.

³ EU = Euroopan unioni.

Pankkien valvonnassa painopisteenä ongelmaluottojen hallinta

Pankkivalvonta keskittyi pandemiatilanteen takia luottoriskeihin ja erityisesti ongelmaluottoihin liittyviin prosesseihin. Tälle alueelle kohdistetuissa tarkastuksissa monella pankilla havaittiin puutteita ongelmaluottojen luokitteluun liittyvän sääntelyn noudattamisessa. Finanssivalvonta vaati tarkastuskirjeissä näiden puutteiden korjaamista.

EKP:n valvonnassa olevat pankit toimittivat itsearviointi- ja toimintasuunnitelman ilmatoriskiensä hallinnan tilasta suhteessa EKP:n 2020 julkistamiin suosituksiin. Näiden pohjalta EKP:n ja Finanssivalvonnan yhteiset valvontaryhmät tekivät oman arvionsa ja antoivat pankkikohtaisia suosituksia. Jatkossa ilmatoriskien arviointi sisältyy kaikkiin EKP:n valvojarviointeihin.

EBA:n toteuttama laaja pankkien sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRB-menetelmä) koskeva sääntelyuudistus tuli pääosin voimaan vuoden 2022 alussa. Uudistus edellyttää vakavaraisuuslaskennassaan IRB-menetelmää käyttäviä pankkeja kehittämään toimintatapojaan sekä toimittamaan muutoksia koskevat hakemukset Finanssivalvonnan arvioitaviksi. Finanssivalvonta havaitsi IRB-mallien menetelmien kehitystä koskevissa arvioissaan, että pankit eivät ole kyenneet valmistautumaan muutokseen täysin sääntelyn edellyttämällä tavalla, vaan kehitystyötä jatketaan tulevien vuosien kuluessa.

Vakuutussektorin valvonnassa on kiinnitetty huomiota korvaushakemusten käsittelyaikoihin, yrittäjien työtulon määrittämiseen, ryhmien vakavaraisuuden laskentaan sekä kiinteistösijoitusten arviointimenetelmien ajantasaisuuteen

Finanssivalvonta havaitsi vahinkovakuutusyhtiöiden lakisääteisten liikenne- ja tapaturmavakuutuksen korvaushakemusten käsittelyajoissa viiveitä ja lainmukaisten määräaikaisten ylityksiä. Finanssivalvonta laati näiden vakuutuslajien käsittelyaikoja koskevan uuden raportointimallin kertomusvuonna, ja aloittaa sen mukaisen tietojen keruun vuonna 2022.

Finanssivalvonta selvitti työeläkelaitosten sekä vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden omistamien kiinteistöjen arviointimenetelmiä ja arviointien ajantasaisuutta. Selvitys osoitti, että arvostuksia päivitetään pääsääntöisesti riittävän usein. Samoin Finanssivalvonta selvitti vahinko- ja henkivakuutuksen osalta vakavaraisuusvaatimuksen laskentaa ryhmätasolla. Teema-arvion perusteella havaitut puutteet ja virheet eivät Finanssivalvonnan käsityksen mukaan vaikuta merkittävästi ryhmien vakavaraisuusasteisiin.

Finanssivalvonta teki selvityksen yrittäjän eläketurvan YEL:in mukaisesta toimeenpanosta. Eläkelaitoksen tulee vahvistaa yrittäjälle työpanoksen arvoa laadullisesti ja ajallisesti vastaava vuotuinen työtulo. Finanssivalvonnan havaintojen mukaan työtulon vahvistamisessa ei kuitenkaan noudateta lain vaatimusta eikä työeläkeyhtiöiden omia ohjeita ja materiaaleja.

Työttömyyskassojen hakemusten lukumääriä, menoja ja käsittelyaikoja seurattiin tiiviisti. Samalla reagoitiin ajantasaisesti niiden mahdollisiin muutoksiin.

Esitetarkastukset ennätyslukuihin, myös toimintaympäristön ja sääntelyn muutokset vaikuttivat pääomamarkkinoiden valvontaan

Finanssivalvontaan saapuneiden esitehakemusten (ml. ensimmäinen SPAC⁴) määrä oli ennätysasuuri. Kertomusvuonna esitehakemusten laatu vaihteli. Tästä syystä Finanssivalvonta joutui kesällä kertomaan, että se saattaa joutua käyttämään EU:n esiteasetuksen sallimaa lisäaikaa esitteen tarkastamiselle. Esitehakemusten laatuaso parani kertomusvuoden lopulla.

Toimintaympäristön ja sääntelyn muutokset ovat myös vaikuttaneet pääomamarkkinoiden valvontaan. Kestävän rahoituksen projektin valvonnan painopisteessä ovat olleet erityisesti rahastotuotteet ja niihin liittyvät tulkinntat. Rahastojen sääntöjä arvioitiin erityisesti siitä näkökulmasta, että ne vastaavat uusia kestävään rahoitukseen liittyvien tiedonantovelvoitteiden vaatimuksia. Finanssivalvonta on julkaissut verkkosivuillaan kestävään rahoitukseen liittyviä omia, Euroopan valvontaviranomaisten ja Euroopan komission tulkintoja.

Rahastosektorille kohdennetut kaksi likviditeetin hallinnan teema-arviota osoittivat, että sijoitusrahastojen likviditeetin hallinnassa on vielä kehitettävää. Sijoitusmuotoista joukkorahoitusta koskeva teema-arvio osoitti, että puutteita oli erityisesti riskien ja yhtiön taloudellisen tilanteen kuvaamisessa.

Rahanpesun estämisen valvonta

Finanssivalvonta on jatkanut valvottavien rahanpesun estämisen menetelmien arviointia tarkastusten ja jatkuvan valvonnan avulla. Tarkastukset ovat kohdistuneet pankki- ja maksupalvelusektoreille. Jatkuva valvonta jakautui mm. kansallisille pankeille määrääjain tehtäviin kokonaisarvioihin osallistumiseen, rajat ylittäville merkittäville valvottaville perustettujen valvontakollegioiden työhön, sekä uusien rekisteröinti- ja toimilupahakemusten käsittelyyn osallistumiseen.

Jatkuvaa valvontaa kehitettiin laajentamalla rahanpesun estämistä koskevaan kansainväliseen valvontayhteistyöhön osallistumista ja ottamalla valvojan arvioissa ilmi tulleet havainnot aiempaa paremmin huomioon riskiarvio- ja valvontatyössä.

Vuonna 2021 tärkeä toiminnan kehityskohde oli rahanpesun estämistä koskevien tarkastusten tekotavan ja organisoiminnin uudistaminen. Vuoden aikana saatiin valmiiksi kolme aikaisemmin aloitettua rahanpesun estämiseen liittyvää tarkastusta ja neljäs jätettiin tarkastuksen kohteelle loppukommentteja varten. Syksyn aikana aloitettiin kolme uutta tarkastusta. Rahanpesun estäminen -toimistossa tarkastuskapasiteetti on noin viisi tarkastusta 12 kuukauden aikaikkunassa.

⁴ SPAC = Special Purpose Acquisition Company, yritysostoon tarkoitettu erillisyhtiö.

Toinen vuoden 2021 merkittävä kehityskohde ja painopistealue oli sääntelyn uudistaminen. Finanssivalvonta osallistui valtiovarainministeriön lainsäädäntötyöryhmän työhön ja käynnisti rahanpesun estämistä koskeva lainsäädäntöä tarkentavan oman määräys- ja ohjekokoelmansa uudistamisen.

Finanssivalvonta osallistui valtiovarainministeriön vetämän rahanpesulain uudistustyöryhmän työhön, jonka pohjalta valmisteltu hallituksen esitys annettiin tammikuussa 2022. Osin lakiuudistukseen nojautuva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskeva Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelma (MOK) hyväksyttiin lausuntokierrokselle joulukuussa 2021.

Kyber- ja ICT-riskien valvonta

Finanssisektorin digitalisoituessa varautuminen erilaisiin tietoturva- ja kyberuhkiin on entistäkin tärkeämpää. Sääntely velvoittaa finanssisektorin toimijoita huolehtimaan riittävästä tietohallinnon, tietoturvallisuuden ja toiminnan jatkuvuuden tasosta. Finanssivalvonta valvoo näiden vaatimusten täyttymistä uusien toimijoiden toimilupa- ja rekisteröintivaiheessa, tarkastustoiminnassa sekä muussa valvontatyössä esimerkiksi seuraamalla valvottavien tarjoamissa palveluissa sekä maksu- ja tietojärjestelmissä esiintyneitä merkittäviä häiriöitä.

Finanssivalvonta on viime vuosina tarkastanut verkkopankki- ja maksujärjestelmien ICT- ja tietoturvariskejä osana operatiivisten riskien valvontaa. Lisäksi se on kartoittanut laajemmin eri valvottavasektorien ICT- ja tietoturvariskien hallintaa teema-arvioissaan. Tietoturvaan varautuminen on keskeistä finanssisektorin toimintojen ja palvelujen jatkuvuuden turvaamisessa, ja nämä tarkastukset ja teema-arviot jatkuvat myös vuonna 2022.

Finanssivalvonta analysoi valvottavien digitalisaation kypsyystasoa ja riskienhallintaa myös laajemmin. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin teemakysely eri valvottavasektorien digitalisaation kypsyystasosta. Jatkotyönä analysoidaan kerätyn aineiston pohjalta digitalisaatioon liittyviä riskejä ja niiden hallintakeinoja, kuten esimerkiksi tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvien riskien hallintaa. Tämän työn on määrä valmistua Q1/2022 loppuun mennessä.

Finanssivalvonta osallistuu huoltovarmuustyöhön. Esimerkiksi finanssialan toimijoiden ja viranomaisten poolissa tavoitteena on yhdessä turvata huoltovarmuuden kannalta kriittisten organisaatioiden ja sitä kautta koko yhteiskunnan toimintaedellytykset kaikissa olosuhteissa. Kyberuhkien arviointi ja niihin varautuminen on tärkeä osa tätä huoltovarmuusorganisaatiossa tapahtuvaa varautumistyötä. Finanssivalvonta osallistui myös FATO 2021 -finanssialan toimintaharjoitukseen.

Finanssivalvonnan asiamies kahdessa valvottavassa

Finanssivalvonta asetti 11.3.2021 asiamiehen valvomaan Privanet Securities Oy:n toimintaa. Perusteena olivat mm. toiminnassa havaitut useat vakavat laiminlyönnit ja rikkomukset esimerkiksi eturistiriitatilanteiden hallinnassa. Finanssivalvonta peruutti kyseisen valvottavan toimiluvan 2.7.2021.

Finanssivalvonta päätti jatkaa Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Eloon 14.12.2020 asetettua asiamiesvalvontaa. Asiamiesvalvonnan perusteena oli mm. se, miten yhtiö oli toteuttanut laissa säädettyä tehtäväänsä ja toimintansa tarkoitusta, erityisesti huomioon ottaen sijoitustoiminta, vakavaraisuus, riskienhallinta ja johdon velvollisuudet.

Strategisia painopistealueita kehitettiin projektien avulla

Digitalisoituvan finanssisektorin valvonta -projekti toteutti analyysin finanssisektorin digitalisaation kypsyystasosta ja jatkaa vuonna 2022 analyysityötä riskejä ja kontroleja koskevalla analyysillä. Projektin lopputulemat huomioidaan tulevan toiminnan suunnittelussa.

Häiriötilanteisiin varautuminen -projekti päivitti keskeisiä valvontasektoreita ja valvottavia koskevien kriisisuunnitelmien päälinjat ja toteutti mallin kriisiviestintään. Projektissa läpikäytiin myös pankkien maksamisen ja käteispalvelujen sekä arvopaperimarkkinatoimijoiden kriittisten palveluiden varautumissuunnitelmat.

Ilmastonmuutoksen integrointi valvontaan -projekti keskittyi viestimään ja järjestämään koulutusta sekä omalle henkilöstölle että sidosryhmille. Finanssivalvonta julkaisi vuoden aikana aiheesta useita valvottavatiedotteita, koulutti sisäisesti omaa henkilöstöään ja järjesti syyskuussa valvottaville suunnatun webinaarin. Webinaari herätti ennätysmäärän kiinnostusta ja tavoitti hyvin kohdeyleisön. Finanssivalvonta julkaisi myös verkkosivuilla kysymyksiä ja vastauksia -osion, joka koostaa tulkintoja toimialan sääntelystä esittämiin kysymyksiin.

EU-sääntelyn viimeistelyssä on kuitenkin ollut haasteita, minkä vuoksi valvontatyön käynnistys saattaa osin viivästyä. Finanssivalvonta osallistuu edelleen sääntelyn ja valvontaohjeistuksen valmisteluun EBAssa, ESMAssa ja EIOPAssa.

Kertomusvuonna Finanssivalvonta liittyi maailmanlaajuisen keskuspankkien ja valvojien yhteistyöverkoston Network for Greening the Financial Systemin (NGFS) jäseneksi. Verkosto kehittää toimintatapoja, joilla parannetaan edellytyksiä kestäväan rahoitukseen ja tunnistetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä finanssisektorille. Yhteistyöverkoston avulla valvojat jakavat kestäväan rahoituksen parhaita valvontakäytänteitä.

Rahanpesun estämisen valvonta keskittyy siihen, että valvottavien kyky estää rahanpesua on lain edellyttämällä tasolla. Kertomusvuoden toimintaa on läpikäyty tarkemmin luvun Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta osiossa Rahanpesun estämisen valvonta. Toimintaa esiteltiin kertomusvuonna pankkivaltuustolle.

Vuoden 2021 teemat

Kryptovarat nousivat näkyväksi ilmiöksi vuonna 2021. Ne olivat Finanssivalvonnan Innovaatio-Helpdeskin kysytyin teema kertomusvuonna, ja kasvava kiinnostus kryptovaroja kohtaan on näkynyt Finanssivalvonnassa myös uusien palveluntarjoajien rekisteröintihakemusten käsittelyssä. Tätä aihetta käsitellään artikkelissa ”Kryptovarat kiinnostavat sijoittajia – riskit kuriin sääntelyllä”.

Kertomusvuonna sijoitusaiheinen keskustelu lisääntyi useissa kanavissa. Finanssivalvonta olikin kuluneen vuoden aikana ollut esillä mediassa aiheen tiimoilta ja pyrkii ohjeistamaan sääntöjen mukaiseen ja asialliseen sijoituskeskusteluun. Tästä aiheesta kerrotaan artikkelissa ”Uudet sijoittajat, uudet tietolähteet”.

Kotitalouksien velkaantuneisuus on kasvanut jo yli 20 vuoden ajan ja on nyt tähän asti korkeimmalla tasollaan: maksuhäiriöitä oli kertomusvuoden lopussa vajaalla 400 000 suomalaisella. Tätä ilmiötä ja siihen vastaamista käsittelee artikkeli ”Uusia työkaluja tarvitaan kotitalouksen velkaantuneisuuden hillitsemiseksi”.

Ilmastonmuutoksen tuomat ilmiöt aiheuttavat finanssisektorille fyysisiä ja siirtymäriskejä, jotka toimijoiden on tärkeää ottaa huomioon. On myös tärkeää, että kohteiden kestävyystekijöistä on tarjolla riittävää ja yhdenmukaista tietoa, sillä sijoittajat suosivat kestäviä sijoituskohteita yhä useammin. Kestävyystekijät huomioidaan finanssisektorin sääntelyssä ja valvonnassa toisaalta riskienhallinnan ja toisaalta tiedonantovelvoitteiden näkökulmista. Tätä teemaa avataan artikkelissa ”Kestävyyskysymykset osaksi finanssitoimijoiden riskienhallintaa ja tiedonantovelvoitteita”.

TEEMA

Kryptovarot kiinnostavat sijoittajia – riskit kuriin sääntelyllä

Kryptovarot nousivat näkyväksi ilmiöksi vuonna 2021. Ne olivat Finanssivalvonnan Innovaatio-Helpdeskin kysytyin teema viime vuonna, ja kasvava kiinnostus kryptovaroja kohtaan on näkynyt Finanssivalvonnassa myös uusien palveluntarjoajien rekisteröintihakemusten käsittelyssä.

Yksi tekijä kohonneen kiinnostuksen taustalla on kryptovarojen⁵ tunnetuimman edustajan, virtuaalivaluutta⁶ bitcoinin, alkuvuodesta 2021 otsikoihin noussut arvonnousu. Virtuaalivaluutoille on tyypillistä, etteivät ne ole keskuspankin liikkeeseen laskemia tai takaamia eikä niillä ole samaa oikeudellista asemaa kuin valuutalla tai rahalla. Virtuaalivaluuttojen, ja laajemmin kryptovarojen, tarjonta on digitaalista liiketoimintaa, mikä tekee niiden siirtämisestä ja laajentamisesta alueelta toiselle helppoa.

Sääntely pohjautuu tällä hetkellä EU:n rahanpesudirektiiviin

Suomessa säännellään nykyisellään nimenomaan virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita. Sääntely pohjautuu pitkälti EU:n rahanpesudirektiiviin ja on tällä hetkellä huomattavasti suppeampaa kuin esimerkiksi sijoituspalveluiden ja sijoitustoiminnan sääntely.

⁵ Kryptovaralle ei ole virallista määritelmää, mutta kryptovara kattaa käsitteenä virtuaalivaluutat. Kryptovaroja yhdistää kryptografian hyödyntäminen.

⁶ Virtuaalivaluutta on digitaalisessa muodossa oleva arvo, jota keskuspankki tai muu viranomainen ei ole laskenut liikkeeseen ja joka ei ole laillinen maksuväline; jota henkilö voi käyttää maksuvälineenä; ja joka voidaan siirtää, tallentaa ja vaihtaa sähköisesti.

Nykyinen sääntely pyrkii parantamaan epäilyttävien tapahtumien ja toimintojen havaitsemista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että palveluntarjoajan tulee tallentaa kaupan osapuolten henkilötiedot ja tilinumerot. Ennen transaktion toteutumista palveluntarjoajan pitää myös tarkistaa, onko lähettäjistä selvitetty edellä mainitut tiedot.

Suomessa virtuaalivaluutan liikkeeseenlasku luvanvaraista

Suomessa virtuaalivaluutan liikkeeseenlasku edellyttää viranomaisen myöntämää lupaa toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa. Virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain mukaan vain virtuaalivaluutan tarjoajaksi rekisteröidyt toimijat saavat tarjota virtuaalivaluuttaan liittyviä palveluita Suomessa. Lain voimaantulon myötä virtuaalivaluutan tarjoajien toiminta ja kilpailuedellytykset tasapuolistuivat verrattuna muihin valvottuihin finanssimarkkinoiden toimijoihin. Finanssivalvonta käsittelee virtuaalivaluutan tarjoajien rekisteröintihakemukset ja valvoo lain noudattamista. Vuoden 2021 lopussa Suomessa oli kuusi rekisteröityyttä virtuaalivaluutan tarjoajaa.

Virtuaalivaluuttaan liittyvien palvelujen sääntely on kuitenkin vielä hyvin alkuvaiheessa. Vuonna 2019 voimaan tulleen kansallisen lain tavoitteena on ollut ennen kaikkea rahanpesun torjunta ja siihen kuuluvat mekanismit.

Kryptovarojen markkinoita koskeva asetus valmisteilla EU:ssa

EU:ssa valmistellaan kryptovarojen markkinoita koskevaa asetusta sijoittajan suojan parantamiseksi. Kryptovara kattaa käsitteenä myös virtuaalivaluutat. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa ja tiukentaa palveluntarjoajia koskevia vaatimuksia ETA-alueella. Tulevassa EU-paketissa pureudutaan enemmän itse toiminnan järjestämiseen, sijoittajansuojaan ja sijoittajainformaatioon. Paketti selkeyttää alalla toimivien yritysten toimintaa ja pelisääntöjä.

Lakiluonnoksessa otetaan kantaa esimerkiksi parhaan mahdollisen tuloksen varmistamiseen asiakkaille, eturistiriitojen välttämiseen ja sisäpiiritieto-ongelmiin puuttumiseen. Lisäksi siinä otetaan kantaa minimipääomavaatimukseen, IT-riskien hallintaan ja kryptovaroista sijoittajille annettavaan informaatioon. Asetusluonnokseen liittyy myös keskitetty EU-rekisteri kryptovarojen tarjoajista ja niihin liittyvien palvelujen tarjoajista: kuluttajien asema helpottuu, kun tiedot kaikista ETA-alueella ilmoitetuista uusista kryptovaroista ja hyväksytyistä palveluntarjoajista löytyvät yhdestä paikasta. Asetuksen myötä myös markkinoiden väärinkäyttöä koskevat säännökset pätevät soveltuvin osin näihin toimijoihin.

Asetuksen yksityiskohdista neuvotellaan parhaillaan eikä lopullisia päätöksiä sen sisällöstä ole vielä tehty.

Luvatonta mainontaa ja huijauksia

Suomessa virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluita saavat tarjota vain tänne rekisteröityneet toimijat. Finanssivalvonta puuttui vuonna 2021 virtuaalivaluuttojen luvattomaan mainontaan Suomessa ja julkaisi aiheesta lehdistötiedotteen. Media tarttui tähän aiheeseen, ja sekä virtuaalivaluutoista että laajemmin kryptovaroista on käyty vilkasta keskustelua myös sosiaalisissa medioissa, etenkin Twitterissä.

Mediassa on ollut esillä tapauksia, joissa on kerrottu kryptovaroihin sijoittaneiden nopeista rikastumisista. Mihin tahansa kryptovaraan sijoitettaessa on kuitenkin varauduttava siihen, että niiden arvo voi laskea jyrkästi. Niihin liittyy myös korostunut kyberriski, joka johtuu siitä, että kryptovarat ovat olemassa vain digitaalisessa muodossa eivätkä esimerkiksi niiden säilyttämiseen tai siirtämiseen liittyvät tietoturva-vaatimukset ole yhdenmukaisia eri maiden välillä. Kaikki kryptovarat eivät myöskään ole helposti vaihdettavissa rahaksi.

Kryptovaroihin liittyy myös enenevässä määrin huijauksia, vaikka monet tapaukset eivät päädykään julkisuuteen. Useissa tapauksissa kuluttajaa on houkuteltu sijoittamaan kryptovaroihin, mutta huijauksen tarkoituksena on todellisuudessa ollut verkkopankkitunnusten kalastelu.

Ennen kuin sijoittaa kryptovaroihin, kuten esimerkiksi virtuaalivaluuttoihin, on syytä noudattaa varovaisuutta ja sijoittaa vain luvallisten toimijoiden kautta: virtuaalivaluutan tarjoajan tapauksessa on mahdollista ja suositeltavaa esimerkiksi tarkistaa etukäteen, että palveluntarjoaja löytyy joko Finanssivalvonnan tai jonkin muun maan rekisteröityjen palveluntarjoajien listalta ja toisaalta, että se ei ole valvojien varoituslistalla. Kryptovaroihin sijoittavien suoja paranee kuitenkin oleellisesti vasta tiukemman ja yhtenäisemmän eurooppalaisen kryptovarojen sääntelyn kautta.

Huolimatta kryptovarojen saamasta mediahuomiosta niiden systeeminen merkittävyys on vielä aika pieni. Finanssisektorin vakiintuneet suomalaiset toimijat eivät ole lähteneet mukaan virtuaalivaluutta- tai kryptovarasijoittamiseen eivätkä tarjoamaan virtuaalivaluuttoihin liittyviä palveluja. Suurimmat riskit koskevat yksilöitä etenkin tilanteissa, joissa virtuaalivaluuttasijoittamisen riskejä ei ole arvioitu riittävän huolellisesti.

TEEMA

Uudet sijoittajat, uudet tietolähteet

Suorat sijoitukset kotimaisiin ja ulkomaisiin osakkeisiin ovat pandemian aikana kasvaneet voimakkaasti. Myös sijoittamista koskeva keskustelu sosiaalisessa mediassa on samalla vilkastunut. Finanssivalvonta onkin vuoden aikana kertonut sijoittamista koskevan keskustelun pelisäännöistä, joita tulee noudattaa myös sosiaalisessa mediassa.

Tietoa sijoittamisesta on perinteisesti haettu esimerkiksi yhtiöiden omista lähteistä, kirjoista ja talousmediasta. Näiden rinnalle on kehittynyt viime vuosina kasvava sosiaalisen median sijoituskeskustelu niin Twitterissä, Instagramissa, blogeissa, keskustelufoorumeilla kuin muissakin sosiaalisen median kanavissa.

Vuoden 2021 alussa Yhdysvalloissa Reddit-keskustelupalstalla organisoitu sijoittajien joukkovoima synnytti GameStopin suuren kurssinousun, kun Reddit-käyttäjät lähtivät suurella innolla sijoittamaan GameStopiin. Sosiaalisen median keskustelulle on tyypillistä tunteisiin vetoaminen, ja se oli myös tässä tapauksessa keskeisessä roolissa: keskusteluissa luotiin mielikuvia, joissa hedgerahastot asetettiin vastakkain tavallisten Reddit-käyttäjien ja muiden kansalaisten kanssa.

Riski vajavaisin tiedoin tehdyistä sijoituspäätöksistä kasvaa, kun kynnys sijoittamiseen madaltuu ja sijoituskohteista käydään keskustelua sosiaalisen median kanavissa. Tällaisessa ympäristössä uudet sijoittajat saattavat lähteä aikaisempaa helpommin mukaan keskusteluissa pinnalla oleviin sijoituskohteisiin ilman tarpeellisia taustaselvityksiä ja ymmärrystä sijoituskohteesta.

Miten muutokset näkyvät Finanssivalvonnassa?

Finanssivalvonnan näkökulmasta sijoitusaiheisen keskustelukulttuurin muutoksessa on kaksi erityisesti huomioitavaa asiaa. Ensinnäkin sijoitusaiheista keskustelua käydään yhä useammassa kanavassa. Finanssivalvonta on vastaanottanut viime vuosien aikana entistä enemmän epäilyilmoituksia mahdollisesta markkinoiden manipuloinnista, jotka liittyvät sosiaalisessa mediassa käytyyn sijoitusaiheiseen keskusteluun. Kasvava ilmoitusten määrä lisää valvontatyön tarvetta.

Toinen tärkeä asia on sijoituksia koskevan keskustelun laatu. Keskustelijoiden tulisi muistaa, että keskustelun tulisi aina olla mahdollisimman läpinäkyvää ja julkiseen tietoon perustuvaa. Sijoittamista harkitsevan tulisi pohtia, keneltä tai mistä kannattaa hakea sijoitusideoita: mitkä ovat mielipidevaikuttajien eli ns. influencerserien todelliset motiivit ja mihin keskustelijoiden asiantuntemus perustuu. Sijoittajan onkin tärkeää aina muistaa oma vastuu sijoittamisestaan ja tutustua sijoituskohteeseen huolellisesti ennen sijoituspäätöksen tekemistä. Finanssivalvonta onkin vuoden aikana kertonut sijoittamista koskevan keskustelun pelisäännöistä, joita tulee noudattaa myös sosiaalisessa mediassa.

Sijoituskulttuurin muutoksilla on myös positiivisia vaikutuksia, kun avoimuus ja tiedon määrä ovat kasvaneet. Sijoittamisen aloittamisesta on tullut helppoa digitaalisten palveluiden myötä ja ilmapiiri sijoittamisen ympärillä on myös hyvin kannustava.

Miten kannattaa toimia somessa?

1.

Keskustele muiden sijoittajien kanssa sosiaalisen median eri kanavissa julkiseen informaatioon pohjautuen ja omat näkökulmat perustellen.

- Olet osaltasi parantamassa markkinoiden läpinäkyvyyttä ja erityisesti pienten ja vähemmän seurattujen yhtiöiden osalta lisäämässä niiden tunnettuutta potentiaalisena sijoituskohteena.

2.

Tutustu mahdollisimman huolellisesti sijoituskohteeseen ennen lopullista sijoituspäätöstä.

- Vähennät huomattavasti riskejäsi tehdä harkitsematon ja mahdollisesti tappiollinen sijoitus. Viime kädessä olet itse vastuussa omista sijoituspäätöksistäsi.

3.

Muista lähdekritiikki – somessa ei koskaan voi täysin tietää, mitkä ovat kunkin kirjoittajan todelliset intressit.

- Vähennät huomattavasti riskejäsi tehdä harkitsematon ja mahdollisesti tappiollinen sijoitus.

4.

Muista, että harhaanjohtavan ja virheellisen tiedon tietoinen levittäminen on kiellettyä.

- Jos havaitset somessa harhaanjohtavan sijoitusta koskevan tiedon levittämistä, voit ilmoittaa asiasta Finanssivalvonnalle.

- Asiaa pystytään tutkimaan perusteellisemmin, mikäli ilmoituksessa on riittävän yksilöidyt tiedot epäilyistä tapahtumasta (mitä, missä, milloin, kuka). Ilmoituksen liitteenä voi toimittaa esimerkiksi kuvakaappauksia keskustelusta.

- Finanssivalvonta voi tehdä somekirjoittelusta tutkintapyynnön poliisille, mikäli asian tutkinnassa ilmenee perusteet epäillä markkinoiden manipulointia.

- Ohjeet väärinkäytösepäilyyn ilmoittamiseen Finanssivalvonnalle:

finanssivalvonta.fi » [Finanssivalvonta](#) » [Ilmoita väärinkäytösepäilystä](#)

TEEMA

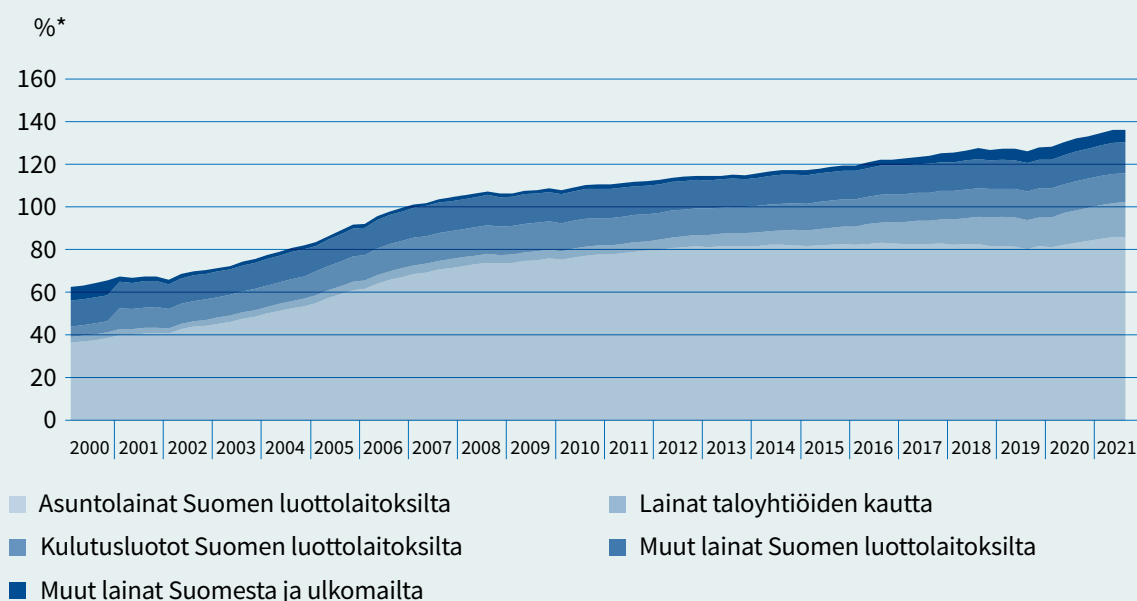
Uusia työkaluja tarvitaan kotitalouksen velkaantuneisuuden hillitsemiseksi

Kotitalouksien velkaantuneisuus on kasvanut jo yli 20 vuoden ajan ja on nyt tähän asti korkeimmalla tasollaan: maksuhäiriöitä oli kertomusvuoden lopussa vajaalla 400 000 suomalaisella. Ylivelkaantuneet ihmiset tai kotitaloudet kohtaavat helposti pitkäkestoisia taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia.

Kansantalouden kannalta kotitalouksien ylivelkaantuminen heikentää samalla myös kansantalouden kykyä sopeutua talouden haitallisiin yllätyksiin. Voimakkaasti velkaantuneet kotitaloudet voivat vähentää kulutustaan esimerkiksi kohdatessaan laskusuhdanteen aikana taloudellisia ongelmia, kuten työttömyyttä. Tällä on puolestaan negatiivisia vaikutuksia koko talouteen ja yritysten toimintaan. Kulutuksen heikentyessä ja kotitalouksien velkataakan kasvaessa voivat pankkien luottotappiot kasvaa välillisesti ja viiveellä. Luottotappiot puolestaan heikentävät pankkien vakavaraisuutta ja luotonantokykyä.

Suurin osa kotitalouksien lainakannasta on edelleen asuntoluottoja. Asuntovelallisten kuukausittainen velanhoitorasitus ei ole toistaiseksi merkittävästi kasvanut, koska yleinen korkotaso ja asuntolainojen korot ovat olleet pitkään erittäin matalia. Laina-ajat ovat myös keskimäärin pidentyneet. Kotitalouksien velkoja ovat kasvattaneet asuntoluottojen ohella myös kulutusluotot ja epäsuorat velkaantumisen muodot, kuten taloyhtiölainat.

Suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuus 2000–2021

* Velat, % suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki, tuorein havainto kolmas vuosineljännes 2021

Makrovakauspoliitikka finanssijärjestelmän vakauden ylläpitäjä

Toimivan makrovakauspoliitikan tavoitteena on ylläpitää koko finanssijärjestelmän vakautta. Se tukee sekä perinteistä mikrovalvontaa että finanssi- ja rahapolitiikkaa kestäväen talouskasvun saavuttamiseksi. Vakauden turvaaminen edellyttää kolmea asiaa:

- rahoituslaitosten riittäviä riskipuskureita
- mahdollisuutta kiristää vaatimuksia nousukaudella riskien ja haavoittuvuuksien kasvun ehkäisemiseksi sekä
- mahdollisuutta keventää vaateita kriisiaikoina tilanteen helpottamiseksi.

Pankkien vakavaraisuuspuskureiden lisäksi makrovakauspoliikkaan kuuluvat niin sanotut lainanottajakohtaiset makrovakausriskivälineet (englanniksi borrower-based measures). Lähes kaikissa Euroopan maissa on otettu monia lainanottajiin kohdistuvia makrovakausriskivälineitä käyttöön sääntelyssä. Suomessa on käytössä ainoastaan enimmäisluototussuhde eli niin sanottu lainakatto. Euroopan järjestelmäriskikomitea ESRB ja viimeisimmäksi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) ovat molemmat suositelleet, että Suomessakin otettaisiin käyttöön lainanantoa hillitseviä välineitä. IMF:n tuoreessa Suomea koskevassa lausunnossa todetaan, että kotitalouksien velkaantuneisuuden nousu lisää tarvetta vahvistaa makrovakausriskivälineistöä uusilla lainanottajiin kohdistuvilla välineillä.

Finanssivalvonnan johtokunta on esittänyt useamman kerran huolensa kotitalouksien ylivelkaantumisesta makrovakauspäätöksiensä julkaisun yhteydessä. Johtokunnan tavoite on joulukuussa 2021 annetulla ja vuoden 2022 ensimmäisellä vuosipuoliskolla tarkennettavalla suosituksella pyrkiä entistäkin vahvemmin hillitsemään kotitalouksien velkaantuneisuuden liiallista kasvua. Luottoja myönnettäessä on tärkeää huomioida myös kokonaisvelanhoitokustannusten mahdolliset tulevat muutokset. Korkeiden nousu tai häiriö lainanhakijan velkojen takaisinmaksussa ei saisi uhata lainanhakijan kykyä hoitaa velkojaan⁷.

Tarve lainanottajiin kohdistuville makrovakauserälineille

Valtiovarainministeriön asettaman kotitalouksien liiallista velkaantumista käsittelevän työryhmän mietintö valmistui loppuvuodesta 2019. Mietinnön pohjalta on valmisteilla hallituksen esitys, joka tulee hallituksen käsiteltäväksi loppukeväästä 2022. Hallituksen esitysluonnos velkaantumista ehkäisevistä välineistä ei sisällä niin sanottua enimmäisvelkasuhdetta tai muita tulosidonnaisia lainanantoa hillitseviä välineitä. Enimmäisvelkasuhde rajoittaisi lainanottajan velkojen ja tulojen suhteen ennalta määrättyyn enimmäismäärään.

Muita mahdollisia velkaantumista rajoittavia välineitä voisivat olla rajoite lainojen määrälle suhteessa tuloihin (enimmäislainasuhde), velanhoitokulujen määrälle suhteessa tuloihin (velkojen enimmäishoitorasite) tai lainojen hoitokuluille suhteessa tuloihin (enimmäislainanhoitorasite)⁸. Kaikissa mahdollisissa rajoittavissa välineissä velkojen, lainojen ja tulojen tarkempi määrittely on luonnollisesti tärkeää. Toisin kuin rahoituslaitosten vakavaraisuusvaatimusten osalta, lainanottajaan kohdistuvia välineitä ei ole määritelty tai harmonisoitu Euroopan unionin sääntelyssä.

⁷ Finanssivalvonnan Määräyksissä ja ohjeissa 4/2018 Luottoriskien hallinta ja luottokelpoisuuden arviointi rahoitussektorin valvottavissa todetaan, että maksuvaralaskelmissa korko tulisi asettaa vähintään kuuteen prosenttiin ja lainan maturiteetti korkeintaan 25 vuoteen. Maksuvaralaskelmassa tulisi huomioida myös mahdollinen taloyhtiölainan rahoitusvastikkeen nousu korkojen noustessa sekä mahdollinen taloyhtiölainan lyhennysvapaan päättymisen. Määräykset ja ohjeet koskevat valvottavien luottoriskien hallintaa, mutta asianomaiset rajoitteet liittyvät läheisesti myös makrovakauseräpolitiikan tavoitteisiin.

⁸ Kotitalouksiin kohdistuvista makrovakauserälineistä käytetään usein englanninkielisiä lyhenteitä. Enimmäisvelkasuhde on DTI (Debt to Income), enimmäislainasuhde on LTI (Loan to Income), velanhoitokulujen enimmäisvelanhoitorasite on DSTI (Debt Service to Income) ja enimmäislainanhoitorasite on LSTI (Loan Service to Income).

Kotitalouksien velka ja velan muuttuminen liialliseksi joko yksittäisen ihmisen tai koko talouden kannalta on monisyinen asiakokonaisuus. Liiallisen velkaantumisen aiheuttamia ongelmia torjutaan parhaiten hillitsemällä velanottoa, ja juuri tähän lainanottajiin kohdistuvilla makrovakausräyhineillä pyritään.

On tärkeää, että viranomaisilla on käytössään tarpeeksi monipuolinen keinovalikoima makrovakausräyhineessä. Välineiden olemassaolo säätelyssä ei automaattisesti merkitse niiden käyttöä. Uusien välineiden käyttöönottoa edeltää aina tarkka määrittely ja perusteellinen valmistelu. Velkaantumiseen liittyvät kuluttajansuojanäkökohdat on myös huomioitava. Korkea velkaantuneisuus vaikeuttaa mahdollisten kriisien tai suurien talouteen tai pankkisektoriin liittyvien ongelmien ratkaisua. Monien tutkimusten johtopäätös on, että finanssikriisien pitkäkestoisimmat vaikutukset koskevat kotitalouksien velkaa, jossa asuntolainojen merkitys on suurin yksittäinen tekijä. Suomessakin on tarvetta uusille kotitalouksien ylivelkaantumista hillitseville makrovakausräyhineille.

Kestävyysskysymykset osaksi finanssitoimijoiden riskienhallintaa ja tiedonantovelvoitteita

Ilmastonmuutoksen tuomat ilmiöt aiheuttavat finanssisektorille fyysisiä ja siirtymäriskejä, jotka toimijoiden on tärkeää ottaa huomioon. On myös tärkeää, että kohteiden kestävyystekijöistä on tarjolla riittävää ja yhdenmukaista tietoa, sillä sijoittajat suosivat kestäviä sijoituskohteita yhä useammin. Kestävyystekijät huomioidaankin finanssisektorin sääntelyssä ja valvonnassa toisaalta riskienhallinnan ja toisaalta tiedonantovelvoitteiden näkökulmista.

ESG (Environmental, Social, Governance) -sääntely on rakentunut kovaa vauhtia: vaikka osa yrityksistä on jo pitkään viestinyt kestävydestä ja sijoittajat ovat olleet kiinnostuneita kestävästä sijoituskohteista, tätä tukevaa sääntelyä on saatu vasta viime vuosina.

Vuonna 2021 tiedonantovelvoiteasetus astui voimaan, kestävyystekijät lisättiin vakuustoiimijoita koskevaan sääntelyyn ja pankkien valvonnassa sovellettiin EKP:n edellisenä vuonna julkaisemaa ilmasto- ja ympäristöriskien hallintaopasta. Valvoja on ollut ja on edelleen mukana rakentamassa sääntelyä ja on ottanut jo voimassa olevia velvoitteita ja suosituksia osaksi valvontaa.

Riskien hallinnassa pankkien ja vakuutusyhtiöiden on huomioitava sekä fyysiset että siirtymäriskit. Suorat riskit ovat esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamien tulvien tai myrskyjen suoria vaikutuksia toimijoiden omiin tai niiden rahoittamien tahojen toimintaedellytyksiin – esimerkiksi tulva tai myrsky tuhoaa toimijan omia konesaleja tai luoton vakuutena olevia infrastruktuureja. Siirtymäriskit taas ovat esimerkiksi sopeutumiskustannuksia, joita syntyy yritysten investoidessa yhä enemmän vähähiilisyteen tai energiatehokkuuteen, tai markkinoiden äkillisten hinnoittelumuutosten toimijoille aiheuttamia tappioita.

Pankit tekivät itsearviointin ja toimintasuunnitelman kestävyysriskien huomioimisesta

Pankkien toiminnassa kestävyysriskit voivat olla monenlaisia. Yrityksiä rahoitettaessa yksi tärkeä tekijä on, miten rahoitettavat yritykset huomioivat kestävyystekijät omassa toiminnassaan – esimerkiksi hiilivetoisella alueella toimivan yrityksen rahoittamiseen sisältyvät riskit on tärkeää huomioida pitkällä aikavälillä. Tulevaisuudessa kotitalouksia rahoitettaessa taas esimerkiksi asuntolainan vakuutena olevan kiinteistön energiatehokkuus voi vaikuttaa välillisesti lainan hintaan.

Pankeille luottoriskit ovat merkittävin riskialue, mutta ilmasto- ja ympäristöriskit on yhtä lailla otettava huomioon operatiivisten riskien sekä markkina- ja likviditeettiriskien hallinnassa. Onko pankin omat infrastruktuurit suojattu luonnonilmiöiden vaikutuksilta ja onko mahdolliset kestävyystekijöiden synnyttämät hinnoittelumuutokset markkinoilla huomioitu?

Euroopan keskuspankki julkaisi marraskuussa 2020 ilmasto- ja ympäristöriskien hallintaoppaan. Oppaassa linjataan, miten erityisesti merkittävät, suoraan EKP:n valvonnassa olevat pankit huomioivat kestävyysriskit toiminnassaan. Opasta on tarkoitus soveltaa tulevaisuudessa myös pienten kotimaisten pankkien valvonnassa. Merkittävät pankit tekivät oppaan perusteella vuonna 2021 itsearviointin ja toimintasuunnitelman ympäristö- ja ilmatoriskien hallinnasta.

EBA:n luotonantoa ja -valvontaa koskevat ohjeet astuivat voimaan 30.6.2021. Ne ohjeistavat ottamaan huomioon ESG-riskit pankkien luotonmyönnössä sekä asiakkaiden luottoriskivaikutusten että pankin ympäristön kannalta kestävän luotonannon näkökulmasta.

EKP valmisteli vuonna 2021 erityisesti ilmatoriskeihin keskittyvää stressitestiä, joka käynnistettiin vuoden 2022 alussa.

Myös Finanssivalvonta on ottanut ilmasto- ja ympäristöriskit huomioon sekä valvojan arvioissaan että valvontatapaamisissaan pankkien kanssa.

Suomessa kestävyysriskit vaikuttavat vakuutusyhtiöihin erityisesti siirtymäriskien kautta

Suomessa fyysiset riskit vakuutetulle omaisuudelle ovat globaalissa mittakaavassa vähäisiä, mutta sääntelyn, teknologioiden ja kulutustottumusten muutokset vaikuttavat myös vakuutusyhtiöiden liiketoimintamalleihin. Osa nykyisestä vakuuttamistoiminnasta muuttuu tai katoaa tulevaisuudessa: jo nyt osa eurooppalaisista vakuutusyhtiöistä on vetäytymässä hiiliteollisuuden vakuuttamisesta. Samaan aikaan uusien teknologioiden kuten sähköautojen

ja puhtaan energian vakuuttaminen tuo mukanaan uusia riskejä. Suomalaisen vakuutusyhtiön on otettava myös huomioon erityisesti siirtymäriskien vaikutus sijoitustoimintaan.

Vakuutusyhtiöitä sitovaan Solvenssi II -sääntelyyn on lisätty tarkennuksia kestävyystekijöiden huomioimiseksi riskienhallinnassa, riskienhallintatoiminnossa, aktuaaritoiminnossa, palkitsemispolitiikassa ja varovaisuusperiaatteen soveltamisessa. Kestävyysriskejä ei ole aiemmin erikseen mainittu Solvenssi II -sääntelyssä, mutta jo aiemmin vakuutusyhtiöiden on pitänyt toiminnassaan kartoittaa ja huomioida kaikki olennaiset riskit, ja tähän joukkoon kuuluvat myös kestävyysriskit.

Eurooppalainen vakuutusvalvontaviranomainen EIOPA on antanut kannanoton kestävyysriskien huomioimisesta vakuutusyhtiöiden valvonnassa. Vakuutusyhtiön omassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA) arvioidaan myös vakavaraisuussääntelyn ulkopuolelle jäävät olennaiset riskit, kuten kestävyystekijöiden aiheuttamat muutokset sijoitus- ja vakuuttamistoimintaan. Finanssivalvonta on suositellut, että vakuutusyhtiöt ottavat nopeasti käyttöön vähintään laadullisen arviointimenetelmän myös ilmastoskenaarioiden osalta.

Finanssivalvonta valvoo jo nyt kestävyysriskejä sekä kansainvälisen vakuutusvalvojen järjestön IAIS:n soveltamisasiakirjan että EIOPAn ohjeiden ja linjausten mukaisesti. Tämä valvonta kattaa vakuutusyhtiön hyvän hallinnon, riskienhallinnan, sijoitustoiminnan ja raportoinnin.

Riittävää ja yhdenmukaista tietoa sijoituspäätösten tueksi

Tiedonantovelvoiteasetus astui voimaan vuonna 2021 ja se koskee sekä yhtiö- että rahoitustuotetasoisia tietoja. Pankkien, henkivakuutusyhtiöiden, osan lisäeläkesäätiöistä ja -kassoista, rahastotoimijoiden ja sijoituspalveluyritysten on annettava verkkosivuilla tietoja kestävyysriskeihin liittyvistä toimintaperiaatteista.

Kun myydään sellaisia rahoitustuotteita, jotka huomioivat kestävyysriskit, edistävät ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia tai joiden tavoitteena on kestävät sijoitukset, pitää asiakkaalle antaa lisätietoa näistä ominaisuuksista ja tavoitteista muiden ennen sopimusta annettavien tietojen mukana. Rahastoyhtiöiden on päivitettävä vanhat rahastoesitteet kattamaan nämä kestävyysriskit ja -tekijöitä koskevat tiedot. Myös rahastojen mahdollisuuksia käyttää nimessään kestävyysliittyviä termejä on rajoitettu.

Finanssivalvonta on käynyt läpi erityisesti rahastojen esitteitä tästä näkökulmasta vuonna 2021. Nähtävissä on, että tiukentunut sääntely ohjaa oikeaan suuntaan eli siihen, ettei finanssituotetta kannata liian herkästi markkinoida kestäväksi, koska siitä seuraa lisätiedonantovelvoite.

Tällä hetkellä kestävyyttä koskevien tietojen kuvaamista ei ole määritetty yksityiskohtaisesti. Tekeillä on kuitenkin tekniset standardit, jotka määrittävät yksityiskohtaisesti annettavien tietojen sisällön ja antavat valmiita malleja kestävyystiedoille. Näiden standardien on suunniteltu astuvan voimaan vuoden 2023 alusta. Näin tiedonannosta saadaan yhteismitallisempaa ja vertailtavampaa, mikä on tärkeää niin sijoittajan kuin valvonnankin näkökulmasta.

Mikä on kestävä? Taksonomia antaa kriteerit

Kestävyden määrittelylle ympäristön kannalta antaa kriteerit taksonomia-asetus. Se ottaa kantaa ilmastokriteereihin, mutta kattaa myös muut ympäristökriteerit: biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemin säilyttämisen, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävyden, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen sekä kiertotalouden edistämisen. Ilmastotavoitteita koskevat tiedonantovelvoitteet astuivat voimaan vuoden 2022 alusta: jos esimerkiksi rahasto markkinoi edistävänsä taksonomian mukaisia ilmastotavoitteita, rahastoesitteessä on kerrottava muun muassa miten ja missä määrin rahaston sijoitukset tätä tavoitetta toteuttavat.

Taksonomia-asetuksen mukaan myös suurten, yli 500 työntekijää työllistävien pankkien, vakuutusyhtiöiden ja listayhtiöiden on annettavat kestävyystekijöitä koskevat tiedot toimintakertomuksessa tai erillisenä selvityksenä ensimmäisen kerran jo vuonna 2022.

Kestävyystietoja koskevat velvoitteet ohjaavat välillisesti myös muun toiminnan kestävyyttä. Kun esimerkiksi luottolaitosten pitää tulevaisuudessa raportoida lainantonsa vihreyttä, se tarkoittaa käytännössä sitä, että kestävyystekijät vaikuttavat lainantoon tai sen hintaan. Suomessa esimerkki tästä on ollut UPM:n sopima valmiusluotto, jonka hintaan vaikuttaa UPM:n onnistuminen biodiversiteettitavoitteissaan. Myös kestävien sijoituskohteiden suosio sijoittajien keskuudessa ohjaa rahoitusta kestäviin kohteisiin ja edistää siten kestävyystavoitteiden toteutumista myös muilla sektoreilla.

Finanssivalvonta NGFS:n jäseneksi

Finanssivalvonta hyväksyttiin kesäkuussa 2021 maailmanlaajuisen keskuspankkien ja valvojien yhteistyöverkoston Network for Greening the Financial Systemin (NGFS) jäseneksi. Verkosto kehittää toimintatapoja, joilla parannetaan edellytyksiä kestäväan rahoitukseen ja tunnistetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä finanssisektorille.

Johto ja henkilöstö

Kaikki fivalaiset

244

(2020: 236)

Esihenkilöt ja johto

24

(2020: 22)

Asiantuntijat

206

(2020: 197)

Operatiivinen henkilöstö

14

(2020: 17)

Kuvassa Finanssivalvonnan johtokunta vuosille 2021–2023
Ylärivissä: Lasse Heiniö, Marja Nykänen ja Leena Kallasvuo
Alarivissä: Leena Mörttinen, Heli Backman ja Vesa Vihriälä

Johtokunta

Johtokunta asettaa erityiset tavoitteet Finanssivalvonnan toiminnalle ja päättää sen toimintalinjoista sekä ohjaa ja valvoo näiden tavoitteiden toteutumista ja toimintalinjojen noudattamista.

Lisäksi johtokunta käsittelee Finanssivalvonnan vuotuisen talousarvion ja alistaa sen Suomen Pankin johtokunnan vahvistettavaksi. Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 10 §:n mukaan Finanssivalvonnan johtokunta antaa pankkivaltuustolle vähintään kerran vuodessa kertomuksen Finanssivalvonnan toiminnalle asetetuista tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Tähän sisältyy arvio valvonnassa odotettavista muutoksista, niiden vaikutuksesta valvontamaksukertymään sekä odotettavissa olevien muutosten edellyttämistä toimenpiteistä.

Johtokunta 2021

puheenjohtaja **Marja Nykänen**
varatuomari, Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja

varapuheenjohtaja
Leena Mörttinen
valtiotieteen tohtori, alivaltiosihteeri, valtiovarainministeriö

Heli Backman

oikeustieteen maisteri, osastopäällikkö, ylijohtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Lasse Heiniö

filosofian kandidaatti, sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutusmatemaatikko (SHV)

Leena Kallasvuo

kauppatieteiden maisteri

Vesa Vihriälä

valtiotieteiden tohtori, taloustieteen työelämäprofessori, Helsingin yliopisto

Marja Nykäsen varajäsenenä toimi **Katja Taipalus** (valtiotieteiden tohtori, osastopäällikkö, Suomen Pankki). Leena Mörttisen varajäsenenä toimi **Janne Häyrynen** (oikeustieteen kandidaatti, kauppatieteiden tohtori, arvopaperimarkkinaoikeuden dosentti, lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö). Heli Backmanin varajäsenenä toimi **Hannu Ijäs** (oikeustieteen kandidaatti, varatuomari, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö) 18.4.2021 saakka ja **Minna Lehmuskero** (filosofian maisteri, sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymä vakuutusmatemaatikko (SHV), ylimatemaatikko, sosiaali- ja terveysministeriö) 28.5.2021 lukien.

Johtokunnan sihteerinä toimi johtava lakimies **Pirjo Kyyrönen**. Johtokunta kokoontui 35 kertaa. Kaikkiaan jäsenille ja varajäsenille maksettiin vuoden aikana palkkioita yhteensä 86 582,26 euroa. Erillisiä kokouspalkkioita ei maksettu.

Johtokunnan jäsenten CV:t, pankkivaltuuston kokoonpano, organisaatiokaavio: finanssivalvonta.fi » [Finanssivalvonta](#) » [Tehtävät ja organisaatio](#)

Eettiset ohjeet: finanssivalvonta.fi » [Finanssivalvonta](#) » [Linjaukset](#) » [Finanssivalvonnan johtokunnan jäsenten ja varajäsenten eettiset ohjeet](#)

Ylärivissä: Samu Kurri, Anneli Tuominen ja Kaisa Forsström
Keskirivissä: Erkki Rajaniemi, Tero Kurenmaa ja Jyri Helenius
Alarivissä: Pirjo Kyyrönen, Sonja Lohse ja Armi Taipale

Johtoryhmä

Anneli Tuominen

varatuomari, ekonomi
johtaja, johtoryhmän puheenjohtaja

Jyri Helenius

diplomi-insinööri
apulaisjohtaja, osastopäällikkö, Pankkivalvonta

Kaisa Forsström

oikeustieteen kandidaatti
osastopäällikkö, Vakuutusvalvonta

Samu Kurri

yhteiskuntatieteiden maisteri
osastopäällikkö, Digitalisaatio ja analyysi

Armi Taipale

oikeustieteiden maisteri, kauppatieteiden maisteri
osastopäällikkö, Pääomamarkkinoiden valvonta

Tero Kurenmaa

oikeustieteen tohtori, oikeustieteen maisteri
yksikönpäällikkö, Lakiasiat

Sonja Lohse

varatuomari
johtava neuvonantaja, Esikunta

Erkki Rajaniemi

kauppatieteiden tohtori, oikeustieteen lisensiaatti, varatuomari
johdon neuvonantaja

Pirjo Kyyrönen

varatuomari
johtava lakimies, johtoryhmän sihteeri

Johtoryhmä kokoontui 60 kertaa. Johtajan palkka ja palkkiot olivat 225 559,90 euroa.
Muille johtoryhmän jäsenille maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 971 608,42 euroa.

Johtoryhmän jäsenten ja sihteerin CV:t: finanssivalvonta.fi »
[Finanssivalvonta](#) » [Tehtävät ja organisaatio](#)

Kaikkia fivalaisia koskevat eettiset ohjeet: finanssivalvonta.fi »
[Finanssivalvonta](#) » [Linjaukset](#) » [Finanssivalvonnan henkilökunnan eettiset ohjeet](#)

Kaikkia fivalaisia koskevat kaupankäyntiä ja sidonnaisuuksia koskevat ohjeet: finanssivalvonta.fi » [Finanssivalvonta](#) » [Linjaukset](#) » [Finanssivalvonnan henkilökunnan arvopaperikaupankäyntiä ja sidonnaisuuksia koskevat säännöt](#)

Finanssivalvonta

Finanssivalvonta lyhyesti

Finanssivalvonta on rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, jonka valvottavia ovat muun muassa pankit, vakuutus- ja eläkeyhtiöt sekä muut vakuutuslalla toimivat, sijoituspalveluyritykset, rahastoyhtiöt ja pörssi. Valvottavat rahoittavat toimintamme 95-prosenttisesti, ja jäljelle jäävä viisi prosenttia rahoituksesta tulee Suomen Pankilta.

Finanssivalvonta toimii hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteossaan itsenäinen. Kertomusvuoden lopussa palveluksessamme työskenteli 244 henkilöä. Toimipaikkamme sijaitsee Helsingissä.

Toimintamme tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta. Tavoitteenamme on myös vakuutettujen etujen turvaaminen ja yleisen luottamuksen säilyminen finanssimarkkinoiden toimintaan. Lisäksi tehtäviimme kuuluu edistää hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla, ja yleisön tietämystä finanssimarkkinoista. Nämä tavoitteet ja tehtävät on kirjattu lakiin Finanssivalvonnasta.

Teemme työtämme pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluiden käyttäjien hyväksi.

Twitter

Seuraajia
4 216
(2020: 3 777)

Twittejä
327
(2020: 348)

Tilillä seurataan EU:n finanssivalvontaviranomaisten viestintää sekä twiitataan muun muassa fivalaisten esiintymisistä, avoimista työpaikoista sekä pankki- ja vakuutusasiakkaiden suojaa koskevista teemoista.

Suosituimmat twiitit koskivat seuraavia aihepiirejä:

Wiseling Oy:llä ei ole Finanssivalvonnan lupaa sijoituspalveluiden tarjoamiseen
[Verkkouutinen 22.2.2021](#)

Finanssivalvonta peruuttaa Privanet Securities Oy:n sijoituspalveluyrityksen toimiluvan
[Lehdistötiedote 2.7.2021](#)

Makrovakauspäätös: Lainakatto säilyy 85 prosentissa, lainanantajille suositellaan pidättyväisyyttä tuloihin nähden suurten ja pitkien lainojen myöntämisessä
[Lehdistötiedote 17.12.2021](#)

Tiivistelmä Finanssivalvonnan toiminnasta 2021

Finanssivalvonnan toiminnan tavoitteena on finanssimarkkinoiden vakauden edellyttämä luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten ja muiden valvottavien vakaa toiminta, vakuutettujen etujen turvaaminen sekä yleinen luottamus finanssimarkkinoiden toimintaan. (Laki Finanssivalvonnasta 1 §)

Finanssisektorin tila on säilynyt hyvänä myös koronapandemian toisen vuoden aikana, mutta koronapandemian ja talouden kehitykseen liittyvät riskit ovat yhä koholla. Finanssivalvonta on jatkanut valvottavien riskitilanteen tehostettua seuranta- ja analyysia koronapandemian ja sen talousvaikutusten kehityksestä.

Finanssivalvonnan strategiset projektit etenivät lähes suunnitellusti.

Strategisten projektien hyvä edistyminen vuonna 2021 tarkoittaa, että strategiassa esille nostettujen valvonnan substanssiasioiden tavoitteet ovat toteutumassa. Myös strategian muita tavoitteita – laadukas ja tehokas, asiantunteva ja arvostettu – toteuttava tekeminen on edistynyt hyvin. Strategiakauden tavoitteiden toteutumista arvioidaan tarkemmin seuraavassa eli vuoden 2022 johtokunnan kertomuksessa pankkivaltuustolle.

Finanssivalvonnan valvontatehtävien kannalta priorisoidusta kuudesta IT-projektista neljä edistyi suunnitellun mukaisesti.

Henkilöstötutkimuksen tulokset kehittyivät positiivisesti edellisestä vuoden 2019 tutkimuksesta. Tutkimuksen kokonaistulos nousi edellisen tutkimuksen tasolta tyydyttävä tasolle tyydyttävä +. Erityisesti työtyytyväisyyden indeksi ja usea esimiestyöhön liittyvä tekijä parantui selkeästi. Näiden lisäksi vahvistuivat henkilöstön sitoutumista ja omistautuneisuutta kuvaavat indeksit sekä organisaation suorituskykyä mittavaa tulos, vaikkakin kyseinen indeksi jäi edelleen Suomen asiantuntijanormin tasosta. Verrattuna Suomen asiantuntijanormiin Finanssivalvonta pärjasi esimiesten palautteen annossa henkilöstölle, henkilöstön

näkemyksessä organisaation tulevaisuudesta sekä kehittymismahdollisuuksissa, mutta parannettavaa oli tietojen saatavuudessa sekä päätöksenteon tehokkuudessa.

Sidosryhmätutkimuksen mukaan Finanssivalvonnan maine on selkeästi parantunut edelliseen vuonna 2017 tehtyyn tutkimukseen verrattuna, ja oli kokonaisuudessaan hyvällä tasolla (maineindeksi 68) ja hieman valvontaviranomaisten ja ministeriöiden keskiarvoa (maineindeksi 65) parempi. Erityisesti maine parantui vakuutussektorin, median ja muiden viranomaisten vastausten perusteella. Mainetta vahvistavat erinomaisella tasolla olevat yhteistyökykyisyys ja joustavuus, henkilöstön osaaminen ja ammattitaitoisuus sekä luotettavuus, tarkkuus ja tiukkuus. Vastaavasti voimakkaimmin mainetta heikentävät valvonnan laatuvaihtelut, toiminnan hitaus sekä varovaisuus kannanotoissa ja tulkinnoissa.

Finanssivalvonnan kriittisten menestystekijäindikaattoreiden toteumat

Finanssivalvonnan mittaristo mittaa kriittisten menestystekijäindikaattoreiden toteutumista. Menestystekijäindikaattoreiden tulos lasketaan sen alamittareiden tulosten painotettuna keskiarvona.

Kertomusvuonna seurattiin yhdeksää menestystekijäindikaattoria ja 25 alamittaria. Näissä neljässä menestystekijäindikaattorissa ja 14 mittarissa tavoitearvo saavutettiin ja viidessä indikaattorissa ja 11 mittarissa tavoitearvoa ei saavutettu.

Finanssivalvonta määräsi kertomusvuoden aikana kaksi seuraamusmaksua. Niistä kummankaan käsittelyaika ei ollut tavoitteen mukainen. Vuoden 2020 lopussa hyväksyttiin organisaatiomuutos uuden Lakiasiat-yksikön perustamisesta. Yksikkö perustettiin vuonna 2021, ja se aloitti kertomusvuoden syksyllä sanktioprosessin päivittämisen. Kehittämistyö jatkuu vielä vuoden 2022 puolella.

ARVOT

Uudistuva,
vastuullinen,
tuloksellinen,
YHDESSÄ.

VISIO

Valvonnan
vaikuttavuus ja
tehokkuus ovat
eurooppalaista
kärkitasoa.

MISSIO

Turvaamme finanssi-
markkinoiden vakautta
ja luottamusta sekä
asiakkaiden ja sijoittajien
suoja ja vakuutettuja etuja.

Finanssivalvonnan strategia vuosille 2020–2022

Toimintaympäristön mukana muuttuva valvonta

- Kohdennamme valvontaamme valvottavan riskipitoisuuden ja asian merkittävyyden perusteella
- Huomioimme valvonnassamme finanssialan digitalisaatiokehityksen
- Huomioimme valvonnassamme ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan vaikutukset finanssisektorille
- Toimimme niin, että rahanpesun estämisen valvonnan ennaltaehkäisevä vaikutus toteutuu ja Suomella on hyvä maine rahanpesun torjunnassa
- Olemme varautuneet finanssisektorin ja sen palveluiden häiriötilanteisiin

Asiantunteva ja arvostettu

- Henkilöstöllämme on vahva tavoitteitamme tukeva osaaminen
- Teemme tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa ja hyödynnämme sidosryhmien osaamista alueilla, joille ei ole tarkoituksenmukaista hankkia omaa syväosaamista
- Hyödynnämme henkilöstön osaamista joustavasti yli organisaatorajojen
- Esimiestyömme tukee hyvää työilmapiiriä, on kannustavaa ja muutoksen johtamiseen painottuvaa
- Olemme arvostettu finanssialan ammattilaisten työnantaja

Laadukas ja tehokas

- Prosessimme ovat standardisoituja ja tehokkaita
- Hyödynnämme valvonnassa kattavasti sekä yhteistyötä EU-viranomaisten kanssa että EKP:n valvontakäytäntöjä
- Vahvistamme valvonnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta nykyaikaisilla IT-järjestelmillä
- Hyödynnämme dataan perustuvaa analyysiä systemaattisesti valvonnan suuntaamisessa
- Tuemme viestinnällä strategisia tavoitteitamme

Valvottavien ja muiden maksuvelvollisten lukumäärä

Maksuvelvolliset	31.12.2020	31.12.2021
Luottolaitokset	226	208
Sijoituspalveluyritykset*	54	179
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	44	45
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	176	200
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	1	1
Arvopaperikeskus	1	1
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	195	201
Rahoitussektori yhteensä**	697	835
Henkivakuutusyhtiöt	9	9
Vahinkovakuutusyhtiöt	34	34
Työeläkevakuutusyhtiöt	4	4
Työttömyyskassat	22	18
Eläkesäätiöt ja -kassat	45	43
Sairauskassat ja muut vakuutuslajit	125	124
Vakuutusyhdistykset	5	5
Vakuutusmeklarit	88	91
Julkisyhteisöjen rahastot	3	4
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	42	42
Vakuutussektori yhteensä	377	374
Kaikki valvottavat ja muut maksuvelvolliset yhteensä***	1 074	1 209

Finanssivalvonta valvoo lisäksi mm. vakuutusasiamiehiä ja sisäpiiri-ilmoitusvelvollisuuden noudattamista.

* Lukua korjattu 9.5.2022. Sijoituspalveluyritysten lukumäärän kasvu johtuu toimiluvallisten kolmannen maan sijoituspalvelun tarjoajien sisällyttämisestä mukaan lukuun vuonna 2021.

** Lukua korjattu 9.5.2022.

*** Lukua korjattu 9.5.2022.

Toimintakulut ja rahoitus

Toimintakulut ja rahoitus, 1 000 euroa	2020	2021*
Henkilöstökulut	24 402	26 099
Henkilöstösidonnaiset kulut	372	234
Muut kulut	4 923	5 886
Palvelut	2 069	2 811
Kiinteistökulut	1 415	1 430
Muut kulut	1 439	1 645
Poistot	1 224	912
Suomen Pankin palvelut	6 163	6 543
Kulut yhteensä	37 084	39 674
Toiminnan rahoitus		
Valvontamaksut	33 269	35 568
Toimenpidemaksut	1 531	2 584
Muut tulot	2	6
Suomen Pankin rahoitusosuus 5 % kuluista	1 854	1 984
Edelliseltä vuodelta siirtyvä ylijäämä	2 328	1 900
Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä	-1 900	-2 368
Rahoitus yhteensä	37 084	39 674

*Vuoden 2021 luvut ovat tilintarkastamattomia ja vahvistamattomia.

Määrätyt valvontamaksut

Määrätyt valvontamaksut, 1 000 euroa

Maksuvelvolliset	2020	2021
Luottolaitokset	17 659	18 810
Sijoituspalveluyritykset	1 259	1 513
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	2 594	2 806
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	2 436	2 605
Arvopaperipörssi, selvitysyhteisö	327	357
Arvopaperikeskus	237	243
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	696	764
Rahoitussektori yhteensä	25 208	27 098
Henkivakuutusyhtiöt	1 468	1 540
Vahinkovakuutusyhtiöt	1 494	1 576
Työeläkevakuutusyhtiöt	2 556	2 753
Työttömyyskassat	1 113	1 060
Eläkesäätiöt ja -kassat	251	231
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	99	102
Vakuutusyhdistykset	5	5
Vakuutusmeklarit	120	131
Julkisyhteisöjen eläkerahastot	726	794
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	243	263
Vakuutussektori yhteensä	8 075	8 455
Edellisiltä vuosilta siirtyneet ja muut oikaisut	-14	15
Kaikki valvottavat ja muut maksuvelvolliset yhteensä	33 269	35 568

Toimenpidemaksut

Toimenpidemaksut, 1 000 euroa

Maksuvelvolliset	2020	2021
Luottolaitokset	90	53
Sijoituspalveluyritykset	22	241
Rahastoyhtiöt ja vaihtoehtorahastojen hoitajat	605	1 227
Arvopaperin liikkeeseenlaskijat	142	343
Muut rahoitussektorin maksuvelvolliset	62	67
Rahoitussektori yhteensä	921	1 931
Vakuutusyhtiöt ¹	63	67
Työttömyyskassat	26	24
Eläkesäätiöt ja -kassat	51	56
Sairauskassat ja muut vakuutuskassat	48	56
Vakuutusedustajat ²	413	440
Muut vakuutussektorin maksuvelvolliset	9	10
Vakuutussektori yhteensä	610	653
Kaikki valvottavat ja muut maksuvelvolliset yhteensä	1 531	2 584

¹ Henki-, vahinko ja työeläkevakuutusyhtiöt

² Vakuutusmeklarit ja -asiamiehet

Asianhallinta

Finanssivalvonnan asianhallintaan vireille tulleet asiat (päätehtävät ja niiden suurimmat asiaryhmät)	Kpl
Hallinto	151
Säätely	136
Valvonta	2 065
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
<i>Notifikaatiot; sivuliike ja rajan yli toiminta</i>	130
<i>Yhtiöjärjestyksen, yhdistysjärjestyksen ja sääntöjen vahvistaminen ja muuttaminen</i>	144
<i>Esitteet</i>	274
<i>Yksityishenkilöiden asiakaskirjeet</i>	331
<i>Johdon sopivuus ja luotettavuus (fit & proper)</i>	333
<i>Tarkastus</i>	26
<i>Toimiluvan myöntäminen ja laajentaminen</i>	26
Muut	283
Esimerkkejä asiaryhmistä:	
<i>Kotimainen yhteistyö</i>	68
<i>Ulkomainen yhteistyö</i>	11
	2 635

Asianhallinnan ulkopuolisessa vakuutusedustajarekisterissä käsiteltiin 364 uutta rekisteröintihakemusta ja 6 118 muutoshakemusta.

Eduskunnan kuulemiset ja säädösvalmistelulausunnot

Finanssivalvonnan asiantuntijat kutsuttiin kuultaviksi eduskunnan eri valiokuntiin 52 kertaa. Finanssivalvonnalta pyydettiin 46 säädösvalmisteluun liittyvää lausuntoa sekä 65 muuta sen alaan liittyvää lausuntoa.